

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

LOKALNA UPRAVA ZA KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA

Faza 2

GRAD BIJELJINA

**IZVJEŠTAJ O KVALITETU ŽIVOTA ZA 2012./2013.
GODINU**

Maj 2013

Projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana – faza 2” finansira Evropska unija
Stavovi izneseni u ovom dokumentu odgovornost su CCI i ni u kom slučaju ne predstavljaju stavove EU

SADRŽAJ

I UVOD	3
O Projektu.....	3
Pristup kvalitetu života	4
Pogled na evropsko mjerenje kvaliteta života	4
Metodologija	5
II KVALITET ŽIVOTA U GRADU BIJE LJINA PO SETOVIMA INDIKATORA	11
1. Ekonomska situacija	11
2. Stanovanje i lokalno okruženje.....	15
3. Obrazovanje, zaposlenje i vještine	16
4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici.....	20
5. Zdravlje i zdravstvo	21
6. Infrastruktura u opštini.....	24
7. Životna sredina	24
8. Subjektivno bogatstvo	25
9. Uočeni kvalitet društva	27
III POREĐENJE MEĐU POSMATRANIM GRADOVIMA I OPŠTINAMA	35
1. Poređenje među posmatranim opštinama i gradovima po setovima indikatora objektivnog kvaliteta života.....	35
RANG LISTA OPŠTINA I GRADOVA PREMA OBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA.....	42
2. Poređenje među posmatranim opštinama i gradovima po indikatorima subjektivnog kvaliteta života	43
RANG LISTA OPŠTINA I GRADOVA PREMA SUBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA	46
IV ZAKLJUČAK.....	47
ANEKS I – izračunavanje vrijednosti setova indikatora za grad Bijeljina	49
ANEKS 2 - Usporedne tabele subjektivnog i objektivnog kvaliteta života građana	55
ANEKS 3 – tabelarni pregled nekih od vrijednosti korišćenih za mjerenje kvaliteta života	57

I UVOD

O Projektu

Centri civilnih inicijativa (CCI) su krajem 2010. godine započeli projekat „Lokalna uprava za kvalitet života građana – faza 2“, finansiran od strane Evropske unije, koji predstavlja svojevrsan unaprijeđeni nastavak prve projektne faze koja je trajala u periodu 2008. – 2010. god. Osnovni cilj projekta je da se unaprijedi kvalitet života građana u onim segmentima koji su u cjelosti i djelimično u nadležnosti i odgovornosti lokalne uprave, ili lokalna uprava realno može uticati na njihovo unaprijeđenje. Projekat je pokrenut u 14 opština BiH koje su izabrane na osnovu utvrđenih kriterijuma koji uključuju različit stepen razvijenosti, urbanu i ruralnu orijentaciju, i teritorijalnu raznolikost¹.

Nadgledanjem rada lokalnih vlasti i kreiranjem baze podataka sa rezultatima nadgledanja uspostavlja se praksa nezavisnog praćenja rada lokalnih vlasti u kontekstu kvaliteta života građana, ali i stvara osnova za kontinuirano praćenje trendova u kvalitetu života građana.

Načelnici opština i lokalna administracija generalno treba da pokažu više menadžerskih sposobnosti i da ulože više napora da unaprijede kvalitet života običnog čovjeka, u svakom pogledu. U tom smislu, kroz ovaj Projekat provodi se niz aktivnosti u ciljnim opštinama, koje bi trebale rezultirati odgovornijim i transparentnijim radom lokalne uprave.

Ono što je posebno zanimljivo, dio aktivnosti biće usmjeren na pokretanje lokalnih kampanja, a u pravcu rješavanja problema na lokalnom nivou, koji budu identifikovani kroz pomenuti proces monitoringa lokalne uprave i kvaliteta života građana. U te kampanje biće uključeni građani i lokalne NVO, kojima će biti pružene i obuke da bi mogle nastaviti slične aktivnosti i nakon okončanja Projekta.

Pored navedenih aktivnosti, cilj je i revitalizovati neke stare i uspostaviti nove mehanizme učešća građana u javnom životu i procesu donošenja odluka, da bi se istovremeno povećala dvosmjerna komunikacija sa građanima, a ne samo jednosmjerna, kojom se građanima samo plasiraju već gotove odluke i informacije, bez traženja povratne informacije i mišljenja.

Projekat afirmiše direktno uključivanje građana između ostalog i kroz forume odgovornosti i budžetske fokus grupe. Na Forumima odgovornosti načelnici imaju priliku da javnosti prezentuju buduće planove i referišu šta su uradili tokom svog mandata, a građani imaju priliku da postave pitanja o aktuelnim problemima u svojoj zajednici.

Na budžetskim fokus grupama okupljaju se interesne skupine iz pojedinih oblasti gdje postoji određen problem, te se daju komentari na nacrt budžeta, u smislu izdvajanja neophodnih za rješenje određenog problema, ali se također evidentira postoje li mogućnosti da se npr. kroz donošenje ili izmjene javnih politika na lokalnom nivou sistemski riješe određeni problemi građana.

¹ Izabrane opštine su: Banja Luka, Tuzla, Novo Sarajevo, Mostar, Doboje, Pale, Foča, Trebinje, Bihać, Travnik, Široki Brijeg, Livno, Bijeljina i Zenica.

Obzirom da će se okončanim i ovim novim Projektom zaokružiti cjelokupan mandat aktuelnih lokalnih vlasti, ovaj i drugi izvještaji o kvalitetu života pomoći će građanima i pri donošenju odluke na narednim lokalnim izborima. Jedna od aktivnosti u tom periodu biće i praćenje predizborne kampanje u ciljnim opštinama, odnosno realizacije obećanja datih u predizornoj kampanji onih načelnika koji osvoje vlast na lokalnim izborima 2012. godine.

Pristup kvalitetu života

Kvalitet života je ključni koncept koji posljednjih godina ima sve veći značaj u području društvenih nauka. Zbog sveobuhvatne prirode, kvalitet života uzima u obzir objektivne uslove u kojima ljudi žive kao i subjektivnu ocjenu koju pojedinci donose o materijalnim sredstvima koja su im na raspolaganju zajedno sa njihovim stavovima prema društvu i perspektivom kvaliteta tog društva. Izučavanje kvaliteta života takođe nastoji da sakupi važne informacije i saznanja o raznim oblastima života kao i načinu na koji se ljudi ophode prema istima u vrijeme društvene promjene. Ovakav pristup omogućava značajan doprinos društvenoj politici, otkrivajući potrebe i manjkavosti brojnih područja kvaliteta života, i ističući nejednakost između društvenih grupa, što se može riješiti kroz ulaganja truda u društveni razvoj (MÆrginean, 2004).

Prednosti pristupa kvalitetu života (Fahez, Nolan and Whelan, 2003) leže u sljedećim karakteristikama koje su ključni dio pomenutog pristupa:

Kvalitet života se uglavnom usredsređuje na životne okolnosti pojedinaca tako što koristi mikro pristup. S ciljem rasvjetljavanja strukturalne pozadine, podaci se upotpunjuju informacijama koje se odnose na makro perspektivu stanja društva.

Kvalitet života je višedimenzijski koncept i obuhvata spektar životnih oblasti. Baš kao što se fokusira na opis i objašnjenja raznih oblasti života, ovaj pristup takođe istražuje vezu između oblasti kao što su: ekonomska situacija, zaposlenost, zdravlje i zdravstvena zaštita, porodica i domaćinstvo, obrazovanje i obuka, život u zajednici i društveno učešće.

Za mjerenje kvaliteta života koriste se obje vrste indikatora, subjektivni i objektivni. Na ovaj način dobija se objektivna slika uslova za život ali i subjektivna slika blagostanja i povrha toga, naglašava se veza između dva navedena aspekta. Svojstvena karakteristika ovakvog pristupa je to što omogućava uvid u način na koji ljudi reaguju na objektivne okolnosti i kako se osjećaju povodom svojih života.

Pogled na evropsko mjerenje kvaliteta života

Prvo značajno istraživanje o kvalitetu života sprovedeno je 2003. godine u 28 država (25 država Evropske unije, dvije zemlje tada pristupnice - Bugarska i Rumunija, i zemlja kandidat – Turska). U svakoj državi je izabran reprezentativan uzorak ljudi. Oko 1.000 ljudi sa 18 i više godina je bilo ispitano u većini zemalja. Izuzetak su bile manje države – Kipar, Estonija, Luksemburg, Malta i Slovenija gdje je ispitano oko 600 građana.

Upitnici, sastavljeni od strane istraživačkog konzorcijuma, sadržavali su pitanja o raznim životnim oblastima sa naglaskom na zaposlenost i radne uslove, stanovanje, porodicu,

društveno i političko učešće, kvalitet društva, te subjektivno bogatstvo. Prvu obradu podataka sproveo je Istraživački centar u Berlinu (WZB). Dodano je nekoliko makro indikatora s ciljem pronalaženja i analiziranja veze između individualnih izvještaja (npr. primanja domaćinstva) i društvenog stanja cijele države (npr. BDP po glavi stanovnika).

Istraživanje o kvalitetu života predstavlja prvi pokušaj velikih razmjera da se istraži kvalitet života u širokom spektru država, naglašavajući izazove sa kojima se suočava EU u kontekstu proširenja.

Ovo istraživanje pružilo je jedinstvenu priliku poređenja kvaliteta života u evropskim državama prije i poslije pristupanja, budući da je novi talas evropskog istraživanja o kvalitetu života planiran za početak 2007, kada je novi broj zemalja već imao dovoljno „staža“ u Uniji. Istraživanje je stvorilo istinitu sliku objektivnih, kao i subjektivnih aspekata života u proširenoj EU. Ipak, postojala su i ograničenja u prikupljanju podataka. Iako uzorak od oko 1000 ispitanika po zemlji pruža generalni profil populacije, nije bio dovoljan za detaljnije analize podgrupa kao što su doseljenici ili samohrane porodice. Štaviše, široki spektar tema na koje se odnosi upitnik jeste veoma bitna karakteristika istraživanja, ali je ipak nedovoljan za neku dublju analizu pomenutih tema. Pojedini vidovi kvaliteta života su izmjereni mnogo manjim skupom indikatora nego što je inače potrebno u visoko specijalizovanim istraživanjima. Međutim, osnovni adut ovog istraživanja je što pruža uvid u glavne aspekte kvaliteta života, obuhvatajući oboje, objektivno i subjektivno gledište.

Upravo ovakav, i objektivni i subjektivni pristup, bio je uzor dizajniranju metodologije praćenja i mjerenja kvaliteta života u ciljnim opštinama u BiH.

Metodologija

U prvoj fazi Projekta CCI je u dva navrata objavio izvještaje o stanju kvaliteta života u ciljnim opštinama, međutim ključni nedostatak bio je nepostojanje sistema vrednovanja indikatora i pretvaranja svih dobijenih pokazatelja u numeričke pokazatelje kojima bi se u konačnici mogle rangirati opštine, odnosno kako bi im mogao biti dodijeljen indeks kvaliteta života. Iako su, radi različite veličine opština i broja stanovnika, svi pokazatelji pretvarani u vrijednosti u odnosu na broj stanovnika i procentne vrijednosti, bilo je moguće rangirati opštine samo prema jednom indikatoru, ali ne i u zbirnom rezultatu. Takođe, nedostajao je segment ličnog (ne)zadovoljstva građana pojedinim oblastima kvaliteta života.

Radi otklanjanja ovih problema i unaprjeđenja procesa praćenja kvaliteta života u ciljnim opštinama, u drugoj projektnoj fazi, CCI je pristupio Centru za kvalitet iz Kragujevca, sa zahtjevom za unaprjeđenje alata za mjerenje kvaliteta života. Tim Centra za kvalitet na čelu sa prof. dr Slavkom Arsovskim, kreirao je metodologiju mjerenja kvaliteta života, koja je u smislu setova indikatora koji su se posmatrali bila usklađena sa evropskom praksom mjerenja kvaliteta života. Metodologija se bazirala na prikupljanju podataka kroz anketni upitnik, i prikupljanju podataka od relevantnih institucija koje istima raspolazu (opštine, javne ustanove i preduzeća, zavodi za statistiku i zapošljavanje, itd.). Takođe, vrednovanje indikatora bilo je jednostavnim matematičkim formulama svedeno na indeksne vrijednosti,

čime su se stvorile pretpostavke za jasnija poređenja dobijenih parametara, kako po horizontali tako i po vertikali, odnosno i među posmatranim opštinama, a i unutar jedne opštine tokom dužeg vremenskog perioda.

a) Metodologija prikupljanja podataka

Primarni izvor informacija za jedan dio indikatora bili su razni zvanični dokumenti² koje su objavljivale lokalne uprave i druge institucije, korespodencija sa kontakt osobama u opštinama i javnim preduzećima koje su dostavljale odgovore na postavljena pitanja, zabilješke sa praćenja sjednica SO/OV, te drugi analitički izvještaji rađeni u proteklom periodu. Sekundarni izvor informacija bili su podaci objavljivani u medijima i internet prezentacijama lokalnih uprava i javnih preduzeća, te podaci zavoda za statistiku RS i FBiH, zavoda za zapošljavanje i entitetskih i kantonalnih MUP-ova.

Drugi dio podataka prikupljen je anketnim upitnikom koji je proizveo Centar za kvalitet, u saradnji sa CCI projektnim timom. Anketni upitnik sadržavao je ne samo ona pitanja koja su se odnosila na zadovoljstvo građana pojedinim oblastima kvaliteta života, nego i sva ona pitanja koja su trebala da posluže za indeksno izražavanje pojedinih indikatora, a do čijih vrijednosti nije bilo moguće doći direktnim putem. Npr, projektni tim ustanovio je da opštinske i druge službe ne raspolažu bitnim podacima (ni egzaktnim niti procjenom) kao što su struktura vlasništva i površina stambenog prostora, prihodi domaćinstva, procjena siromaštva, te niz drugih pokazatelja. Takođe, bitan podatak u ocjeni ekonomskog stanja ne postoji na lokalnom nivou, a to je bruto domaći proizvod (BDP), pa je za potrebe ovog izvještaja korišćena formula za procjenu BDP-a na opštinskom nivou preuzeta od Federalnog zavoda za razvoj.

Svi prikupljeni podaci softverski su obrađeni da bi iz njih bilo moguće izvesti numeričke pokazatelje u indeksnom formatu, po zahtjevu definisanog alata za mjerenje kvaliteta života.

b) Socio-demografske i druge odlike uzorka anketiranja

Veličina uzorka stratifikovana je i kvotirana na osnovu procjene broja stanovnika ciljnih opština, a da bi se zadovoljio osnovni kriterijum da statistička greška bude manja od 10%. Svaka opština je jedan stratum, a stratumi nisu, kao što je to uobičajeno, u potpunosti proporcionalni veličini opštine nego su definisane kvote od 80 do 120 ispitanika, zavisno od veličine opštine/grada. Na taj način smo izbjegli da iz malih opština imamo suviše malo ispitanika i da zaključivanje i poređenje rezultata sa većim opštinama bude nepouzdan. Ukupno je anketiran 1.381 ispitanik u 14 ciljnih opština i gradova. Ključni princip bio je slučajni uzorak, uz poludirigovanu komponentu koja se ogledala kroz predefinisani odnos muškaraca i žena, te ruralnu i urbanu orijentaciju ispitanika.

c) Vremenski okvir

² Službeni glasnici, budžeti opština, Izvještaji i programi rada, odluke, zaključci, rješenja, te strategije razvoja i druge studije

Prikupljanje podataka iz institucija vršeno je krajem 2012. i početkom 2013. godine, a kao referentna datumska tačka korišćen je 31.12.2012. godine, za one podatke koji se izražavaju i dostupni su jednom godišnje ili jednom u 6 mjeseci. Dio podataka prikupljen anketnim istraživanjem proveden je u aprilu 2013. godine. Međutim, veoma značajan dio podataka i informacija bitnih za narativni dio izvještaja o kvalitetu života građana i rada lokalne uprave prikupljan je tokom cijele 2012. godine kroz kontinuirano praćenje rada lokalnih vlasti i društvenih dešavanja na području ciljnih gradova i opština.

d) Uočeni problemi u radu

Problemi u radu tokom prikupljanja podataka, istraživanja i izrade izvještaja bili su raznoliki. Sporost dostavljanja nekih traženih informacija, dostavljanje nepreciznih, uopštenih ili netačnih informacija, čak i skrivanje informacija, različiti podaci iz različitih izvora po istom parametru, te maglovite i neprecizne stavke u budžetima opština, bile su osnovne prepreke.

Iako je projektni tim veliki napor uložio za jasno definisanje anketnog upitnika, te isti uspješno testirao na području opštine Bijeljina, uočen je niz problema tokom provođenja ankete. Različita percepcija pojmova korišćenih pri ispitivanju, ali i drugi praktični problemi pratili su istraživače u njihovom radu, što je tražilo dodatni vremenski angažman i napor u adekvatnim pojašnjenjima upita koji su se postavljali. Razlika između kvaliteta vode i kvaliteta sistema vodosnabdijevanja, razlika u razumijevanju pitanja vezanih za zadovoljstvo infrastrukturu u smislu da li je ispitanik koji odgovara korisnik određene oblasti infrastrukture, ili kao neko ko nije korisnik (npr grijanje, gradski vodovod) može dati odgovor na postavljeno pitanje, samo su neke od prepreka na koje se nailazilo. Slično je bilo i sa razumijevanjem ispitanika ocjene kvaliteta centralnog grijanja, pa smo u sredinama gdje ne postoji sistem (daljinskog) centralnog grijanja putem centralne toplane, ipak dobijali odgovore o njegovom kvalitetu, kao što je slučaj u Širokom Brijegu, Trebinju, Mostaru i Bihaću. Ustanovljeno je da su u ovim slučajevima ispitanici pojam centralnog grijanja percipirali kao sopstveno centralno grijanje koje imaju instalirano u svom domaćinstvu.

Procenat odbijanja ispitanika da učestvuju u anketi kretao se od 10% pa čak i do 40%. Zanimljiv broj ispitanika odustao je tokom samog ispitivanja. Međutim, relativno je veliki broj odgovora „ne znam“ i „odbija“ na pojedina pitanja, obično kod onih pitanja gdje ispitanici u stvari nisu konzumenti pojedine oblasti društvenog života, npr kultura, sport, kvalitet komunikacije lokalne uprave i građana, ili gdje je trebalo odgovoriti na tzv. osjetljiva pitanja kao što su mjesečna primanja domaćinstva, da li j domaćinstvo bilo u dugu, i sl.

Pored toga, za pouzdaniji analitički prikaz potrebno je bilo uzeti u obzir i različite nadležnosti koje imaju lokalne uprave u RS i FBiH, obzirom na postojanje srednjeg nivoa vlasti u FBiH.

e) Metodologija vrednovanja indikatora

A – Najprije su definisane dimenzije kvaliteta života:

1. Ekonomski aspekt
2. Socijalni aspekt
3. Aspekt životne sredine
4. Aspekt naučnog i tehnološkog razvoja

Vrednovanje kvaliteta života u opštinama urađeno je sa prve tri dimenzije³.

B – Definisanje setova indikatora po dimenzijama kvaliteta života

Kreirana je prosta tabela sa definisanjem ranga i vrijednosti setova indikatora objektivnog kvaliteta života. Rangovi za setove indikatora su određeni na osnovu istraživanja i dobre prakse drugih, pre svega, razvijenih zemalja (EU, SAD, Engleska i Novi Zeland)

Maksimalna vrijednost indeksa objektivnog kvaliteta života je 80, jer se ocjena pojedinačnih indikatora svodila na raspon od 1 do 10, a time i setova indikatora svođenjem na vrijednost 10. Rang seta indikatora daje konkretan uticaj tog seta na indeks kvaliteta života (dato u zadnjoj koloni setova indikatora (na primer $14,4 \cdot x/50$). Takođe, moguće je za maksimalnu vrijednost indeksa kvaliteta života uzeti i 1 (kakvi se prikazi uglavnom daju kod mjerenja kvaliteta života za države po nekim postojećim metodologijama), a to se dobija preko jednostavne proporcije $1 \cdot y/80$, gde je y izračunata vrijednost kvaliteta života za neku nižu jedinicu posmatranja, u našem slučaju za opštinu.

C – Izračunavanje vrijednosti setova indikatora

(1) Prvo su definisani indikatori koji ulaze u svaki set indikatora. Indikatori unutar jednog seta mogu da budu izlistani u većem ili manjem broju, zavisno od različitih faktora, prvenstveno dostupnosti potrebnih podataka za njihovo izračunavanje, ali i realnih raspoloživih resursa i kapaciteta koji diktiraju do koje mjere je moguće ići u dubinu svakog seta indikatora.

(2) Pribavljanje informacija za svaki pojedinačni indikator vršeno je u obliku podobnom za numeričko izražavanje. Dio informacija dobijen je u kvantitativnim, a dio u kvalitativnim iskazima.

(3) Uređivanje vrijednosti indikatora da budu pogodni za ekspertske ocjenjivanje i statističku obradu.

(4) Statistička obrada dobijenih podataka i informacija

(5) Dodjeljivanje numeričkih za dobijene kvantitativne vrijednosti (od 1 do 10) i utvrđivanje prosječne vrijednosti ocjene za svaku opštinu pojedinačno.

(6) Dodjeljivanje rangova i vrijednosti za svaki kvalitativni iskaz (primjer u tabeli)

³ Aspekt naučnog i tehnološkog razvoja u potpunosti je izostavljen iz istraživanja, obzirom da je doprinos lokalnih zajednica u BiH minimalan i zanemarljiv kada je u pitanju ova oblast

Indikator	Kvalitativni iskaz					
Subjektivno ekonomsko naprezanje	Veoma lako	Lako	Prilično lako	Sa poteškoćama	Teško	Sa velikim teškoćama
Rang/vrijednost	10	8,2	6,4	4,6	2,8	1

Nakon dodjeljivanja vrijednosti, izračunata je ocjena za svaki indikator pojedinačno, i samu opštinu.

Maksimalna vrijednost za svaki indikator je 10, minimalna 1.

Dobijene vrijednosti indikatora se svode na vrijednost 10, a preko jednostavnog odnosa datog u svim tabelama setova indikatora (zavisno od broja indikatora za svaki set: npr – $9,6 \cdot x/30$; $13,6 \cdot x/40$; itd, pogledati Aneks 1.)

D – dobijanje indeksa objektivnog kvaliteta života

Indeks kvaliteta života se dobija prostim zbirom dobijenih vrijednosti setova indikatora i može da iznese maksimalno 80 poena za opštinu. Kao što je ranije pojašnjeno, ovo se može svesti na skalu od 0 do 1.

E – indeks subjektivnog kvaliteta života

Subjektivni indeks kvaliteta života temelji se na kvantitativnim ocjenama zadovoljstva ispitanika pojedinim komponentama kvaliteta života, na skali od 1 do 10. Maksimalna ukupna vrijednost indeksa subjektivnog kvaliteta života je 30, a princip izračunavanja je isti kao i za objektivni indeks kvaliteta života.

Opšti podaci o gradu Bijeljina

Bijeljina je grad i središte istoimene opštine u sjeveroistočnom dijelu Republike Srpske i BiH. Površina opštine iznosi 734 km², a broj stanovnika prema posljednjoj procjeni Zavoda za statistiku iznosi 109.167 stanovnika. Prema podacima o popisu stanovništva 1991. godine, opština Bijeljina imala je 96.796 stanovnika, a 2005. godine prema procjenama Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske 109.753 stanovnika. Procjene nekih drugih institucija govore da je broj stanovnika u opštini Bijeljina znatno veći, zbog kontinuiranog doseljavanja na ovaj prostor (do 2000. godine doselilo je preko 40.000 stanovnika), čime je on poprimio obilježja imigracionog prostora. Prema podacima CIPS-a, Bijeljina ima od 130 do 135 hiljada stanovnika. Zavod za urbanizam i projektovanje procjenjuje da opština Bijeljina broji (2002) 152.950 stanovnika. U toku rata iz Bijeljine je iselilo oko 25.000, a nakon rata vratilo se nešto više od 14.000 stanovnika. Opština Bijeljina spada u najgušće naseljene prostore Republike Srpske, u tzv. zonu prenaseljenosti (preko 100 stanovnika na km²).

Grad Bijeljina je sa 36.187 stanovnika (1991) povećao taj broj na više od 50.000 (procjene za 2005. godinu). Grad je opštinski centar i istorijski središte ravne Semberije i blagog pobrđa Majevice. Kao plodan ravničarski grad čini jedan od centara za proizvodnju i trgovinu hranom. Bijeljina je prepoznatljiva po prostranom centralnom trgu, čiju ljepotu uvećava

prijatan ambijent Gradskog parka. Bijeljina je, zbog svog geo-političkog položaja, raskrsnica puteva koji vode od zapadnog dijela Republike Srpske prema Srbiji, kao i istočnog dijela Republike Srpske i južnog dijela BiH prema Sjevernoj Srbiji i dalje, prema Panonskoj niziji i Srednjoj Evropi. Zahvaljujući plodnom semberskom tlu, Bijeljina je jedan od centara za proizvodnju i trgovinu hranom, a najzastupljenije su žitarice i povrtarske kulture. Semberija leži na ogromnom podzemnom jezeru termalne vodekoja se koristi za banjsko liječenje u poznatoj Banji Dvorovi, na šest kilometara od Bijeljine.

Bijeljina se prvi put spominje 1446. godine. Od Zvornika je kroz Bijeljину prolazio srednjovjekovni put koji je vodio za Mačvu, Mitrovicu i Hok. U zaseoku Mitrovićima, selo gornji Dragaljevac, na dva lokaliteta nalazi se nekoliko nadgrobnih spomenika-stećaka, od kojih je jedan ukrašen motivima biljne stilizacije i predstavom životinje (sada se nalazi na zgradi dragaljevačke osnovne škole).

Bijeljina je 03.08.2013. godine dobila status grada.

II KVALITET ŽIVOTA U GRADU BIJELJINA PO SETOVIMA INDIKATORA

1. Ekonomska situacija

BUDŽET OPŠTINE

Budžet grada Bijeljina za 2012. godinu je donesen 22.12.2011. godine u iznosu od 57.993.802KM. Prve izmjene-rebalans su izvršene 27.12.2012. godine i ukupno planirana sredstva su utvrđena u iznosu od 56.788.105KM. Ostvarenje budžetskih sredstava iznosi 48.830.021KM, što predstavlja 85,99% ukupno planiranih sredstava. Ovakva razlika između planiranih i ostvarenih budžetskih sredstava rezultat je promjena u poreskoj politici kao i sistemu ubiranja poreskih prihoda.⁴ Izvršenje, izdaci u 2012. godini iznose 54.871.687KM. Budžetski deficit, negativna razlika između budžetskih prihoda i rashoda iznosi 6.041.666KM.

Budžet grada Bijeljina za 2013. godinu usvojen je 27.12.2012. godine, a planiran je u iznosu od 49.405.538KM.

Plan 2010.	Izvršenje 2010.	Plan 2011.	Izvršenje 2011.	Plan 2012.	Izvršenje 2012.	Plan 2013.
47.307.567 KM	47.491.347 KM	48.956.340 KM	50 292 960 KM	57.993.802 KM	54.871.687 KM	49.405.538 KM

Pregled budžeta grada Bijeljina 2010.-2013. godine

Ukupno prikupljena sredstva po osnovu obveznica u 2009. godini iznosila su 11.000.000KM. U periodu 2009.-2012. godine utrošeno je ukupno 10.376.746KM. Ostalo je neutrošeno 623.254KM, koliko je planirano da se utroši 2013. godine. Prenesene obveznice iz 2011. godine prikazane su u izvršenju budžeta u iznosu od 3.938.730KM, koliko iznose stvarno izvršena ulaganja u 2012.godini. Sredstva od obveznica od 3.938.730KM trošena su za uređenje industrijske zone, toplanu, komunalnu infrastrukturu i Centar za kulturu.

Planirana kreditna sredstva u iznosu od 4.900.000KM realizovana su po skupštinskoj Odluci broj 01-022-68/11 od 14.07.2011. godine. Po ovoj Odluci opština (grad) Bijeljina kreditno se zadužilo kod Nove banke u iznosu od 10.000.000KM, radi realizacije sledećih projekata: izgradnja bolnice, izgradnja novog groblja i izgradnja putne, vodovodne i elektro infrastrukture. Sredstva u iznosu od 4.000.000KM su iskorišćena 2011. godine za izgradnju bolnice. Iznos kreditnih sredstava od 4.800.000KM iskorišten je u 2012. godini za realizaciju projekata infrastrukture. Ostatak od 1.200.000KM planiran je da se povuče od banke i utroši u 2013. godini, takođe za projekte infrastrukture.

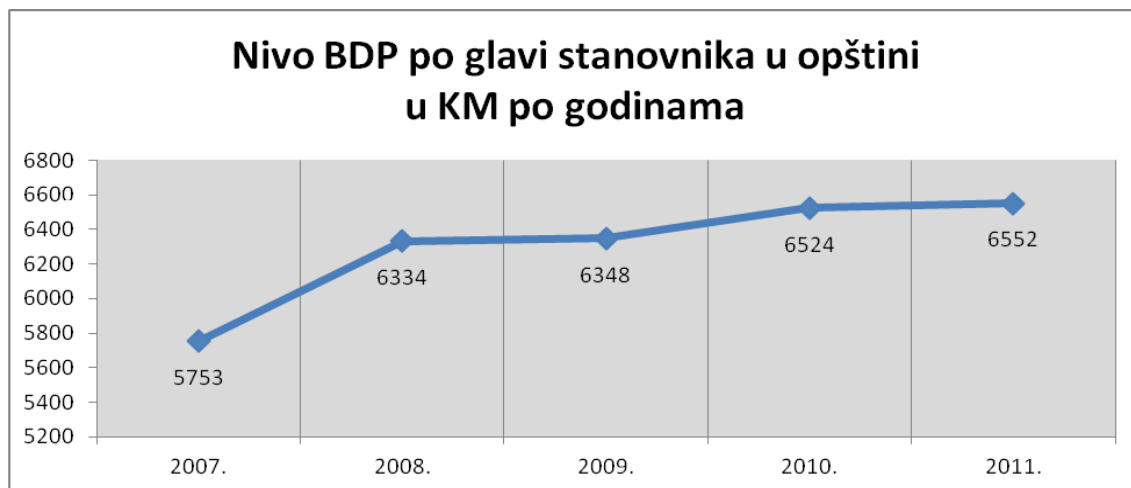
Iznos ukupnog zaduženja grada Bijeljina po osnovu kredita i obveznica, dugoročne obaveze – iznose 36.136.755KM, od toga će se u 2013. izmiriti 3.472.505KM.

⁴ Porez na nepokretnosti uveden je nakon što su ukinuti porez na promet, porez na imovinu i porez na nasleđe i poklon, obračunava se počev od 01.01.2012.godine

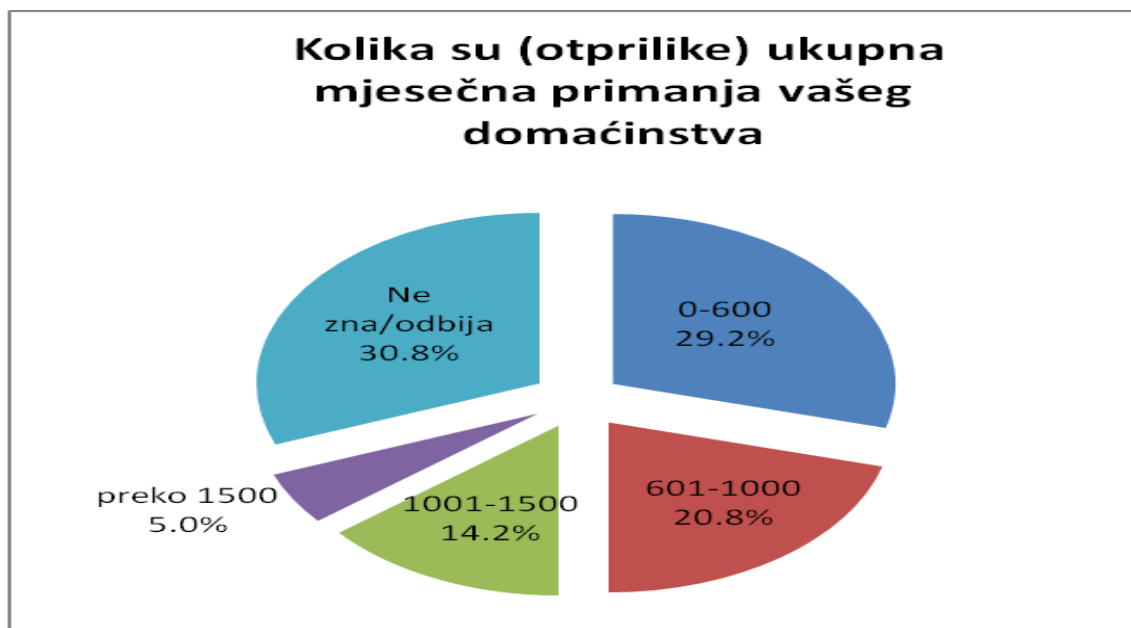
1.1. Nivo prihoda

Nivo BDP po glavi stanovnika u opštini

U 2011. godini procijena BDP u gradu Bijeljina bila je 715.265.562KM, odnosno 6.552KM po glavi stanovnika. BDP po stanovniku u RS za 2011. godinu iznosio je 6.063 KM, a u BiH 6.684 KM⁵, što znači da je BDP po stanovniku grada Bijeljina iznad republičkog, a ispod državnog prosjeka.

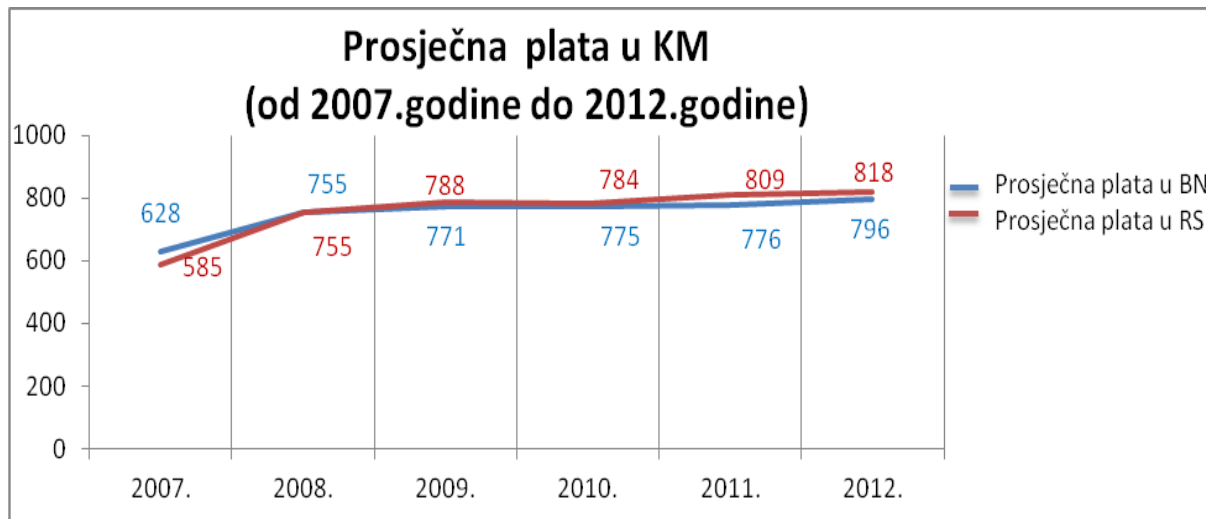

Prema rezultatima ankete prosječan prihod po domaćinstvu u gradu Bijeljina iznosi 812KM. Nešto manje od jedne trećine anketiranih domaćinstava ima primanja do 600KM, to jeste nalazi se na liniji siromaštva, dok svega 14 % ispitanih domaćinstava ima mjesečna primanja od 1.000 do 1.500KM.

⁵ Agencija za statistiku BiH

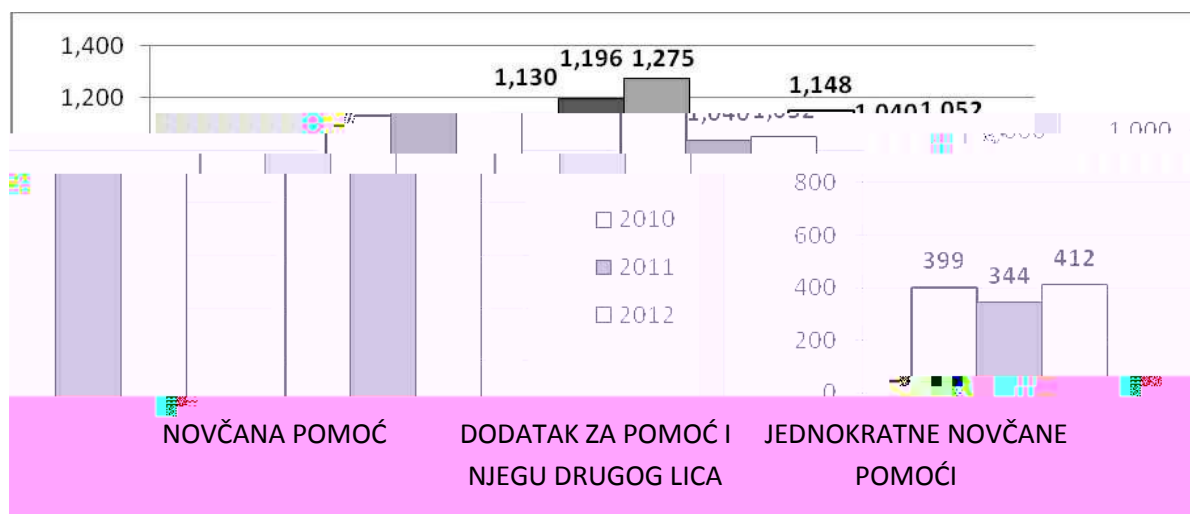
Prosječna plata u gradu Bijeljina u 2012. godini iznosila je 796KM, što je manje od Republičkog prosjeka koji iznosi 818KM. Dok se prosječna neto plata u Bijeljini za 5 godina povećala za 41KM, iznos sindikalne potrošačke korpe se u odnosu na 2008. godinu povećao za 190KM, odnosno sa 1.624KM⁶ na 1.814KM, što znači da se kupovna moć stanovnika grada Bijeljina znatno smanjila u proteklih 5 godina.

1.2. Nivo siromaštva

Nivo siromaštva se prema primijenjenoj metodologiji u istraživanju, predstavlja kao procenat domaćinstva čiji su mjesečni prihodi ispod 60% od prosječnih mjesečnih primanja po domaćinstvu u BiH, odnosno ispod 570KM. Takvih domaćinstava u Bijeljini prema rezultatima istraživanja ima 29,2%. Prava iz oblasti socijalne zaštite građani sa područja grada Bijeljina ostvaruju putem javne ustanove Centar za socijalni rad Bijeljina. Posljednjih godina broj socijalno ugroženih se povećavao. Tokom 2012. godine oko 300 siromašnih primalo je socijalnu pomoć od 60 KM.

Broj korisnika osnovnih prava u poslednje tri godine (tokom godine)

⁶ Savez sindikata Republike Srpske

Pravo na korišćenje javne kuhinje

Javnu kuhinju je tokom 2012. godine koristilo 235 lica, iako je interesovanje i potreba lica veća. Spiskove korisnika sačinjava Centar za socijalni rad, hranu obezbeđuje gradska uprava, a distribuira Crveni krst. Iz budžeta grada godišnje se izdvaja oko 90.000 KM za kupovinu hrane. Hrana se dijeli na 6 punktova (4 u gradu i 2 u Janji).

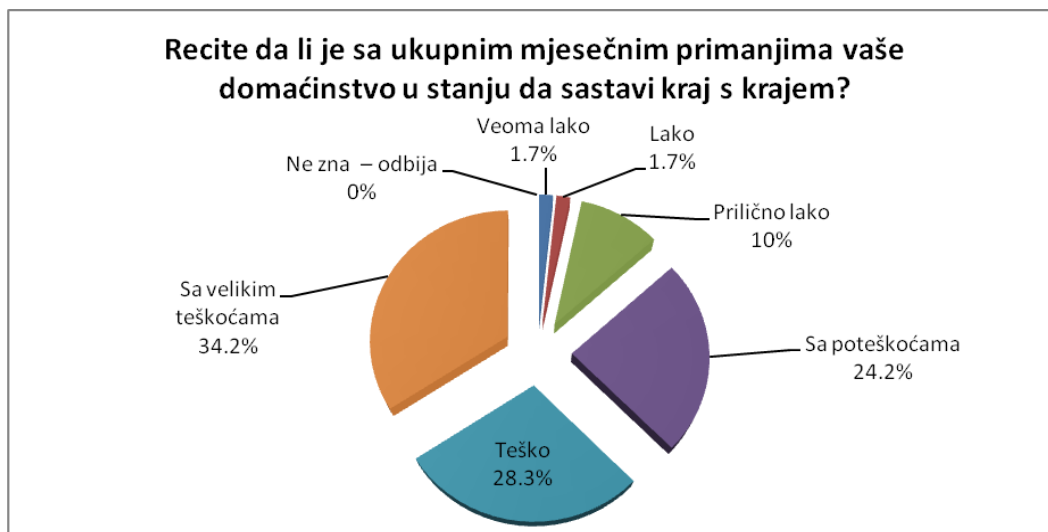
1.3. Dugovi domaćinstva

Oko jedne polovine ispitanika na pitanje „Da li je vaše domaćinstvo u proteklih godinu dana bilo u dugu što se tiče računa za komunalne usluge, kao što su voda, struja?“, odgovorilo je da nije, odnosno da redovno plaća račune. U poređenju sa prošlom godinom smanjio se broj onih koji su redovne platiše, kada je njih 61,7% odgovorilo da redovno plaća račune.

1.4. Subjektivno ekonomsko naprezanje

Preko 80% ispitanika odgovorilo je da ima problema da izdrži do kraja mjeseca sa trenutnim primanjima. Ovaj podatak i ne čudi s obzirom da prosječna plata pokriva tek 44% potrošačke korpe.

1.5. Prioriteti u opštini

U istraživanju ispitanicima je ponuđeno da među sljedećim oblastima izaberu 3 koji bi trebali biti ključni prioriteti lokalne uprave: putna infrastruktura, projekti podsticaja zapošljavanju, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, unapređenje komunalnih usluga, uređenje zelenih površina i rekreativnih kapaciteta, ulaganja u sportsku infrastrukturu i razvoj sporta.

Prema mišljenju ispitanika tri najvažnija pitanja kojima Grad treba da da prioritet su:

- projekti podsticaja zapošljavanju,
- socijalna zaštita,
- zdravstvena zaštita.

Odgovori koje su građani grada Bijeljina dali su isti kao u većini drugih opština, što je i razumljivo ako uzmemo u obzir izuzetno lošu ekonomsku i socijalnu situaciju u cijeloj državi, kao i visoku stopu nesaposenosti.

2. Stanovanje i lokalno okruženje

2.1. Vlasnička struktura

Status posjeda po općinama

Prema rezultatima ankete koju je CCI proveo u 14 opština, 84,2% ispitanika grada Bijeljine živi u kući/stanu koje su u njegovom vlasništvu, ili vlasništvu nekog člana porodice, odnosno 15,8 % ispitanika žive kao podstanari.

U gradu Bijeljina postoje i domaćinstva koja nisu riješila stambeno pitanje, a nemaju sredstava da plaćaju kiriju kao podstanari. Za ovakve slučajeve zadužen je Centar za socijalni rad. Prema podacima Centra u objektu „Sivi dom“ obezbjeđen je smještaj za devet porodica sa petnaest članova domaćinstva, dok su tri korisnika smještena u garsonjerama, koje su u vlasništvu Centra. Sve tekuće troškove (struja, voda, smeće, popravka i sl.) snosi Centar. Za tri lica korisnika novčane pomoći, koja nemaju riješeno stambeno pitanje, Centar je plaćao smještaj u novčanom iznosu 100-150 KM.

U 2012. godini izvršena je adaptacija prostorija MZ „Vuk Karadžić“ koje su pretvorene u dnevni centar i prihvatilište za stara lica.

2.2. Životni prostor

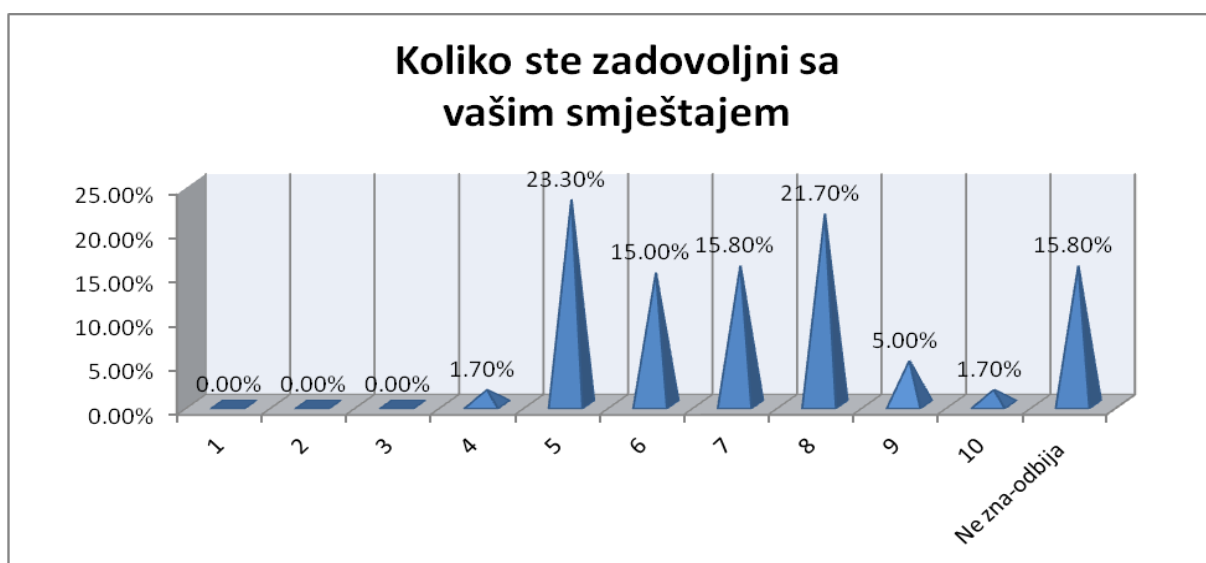
Prema rezultatima ankete, prosječna površina kuće/stana u kvadratnim metrima po domaćinstvu u gradu Bijeljina iznosi 67m², odnosno po članu domaćinstva 24m². Prema istraživanju prosjek po članu domaćinstva u BiH iznosi 24,6m², a prosjek površine stambenog prostora je 72,65m². Grad Bijeljina je što se tiče prosjeka površine stambenog prostora ispod prosjeka BiH, a približno isti kada je u pitanju prosjek po članu domaćinstva.

Najveći broj ispitanika, oko jedne polovine je odgovorio da živi u stambenom prostoru površine između 51 i 70 m², interesantan je podatak da ni jedan od ispitanika ne živi u stambenom prostoru od 10-30 m², niti od 151-200m².

Kolika je površina stambenog prostora u kome živite?							
10-30 m ²	31-50 m ²	51-70 m ²	71-99 m ²	100-150 m ²	151-200 m ²	201 m ² i više	Ne zna-odbija
0.0%	17.5%	53.3%	20.0%	5.0%	0.0%	0.8%	3.3%

2.3. Zadovoljstvo sa stanovanjem

Prosječna ocjena koju su ispitanici dali u gradu Bijeljina na pitanje „Koliko ste zadovoljni vašim smještajem (od 1 do 10)?“ je 6,64, što je nešto malo ispod prosjeka za BiH koji iznosi 6,83. Oko 30% ispitanika je zadovoljstvo smještajem ocijenilo sa 8, 9 ili 10, čak ni jedan ispitanik svoje zadovoljstvo smještajem nije ocijenio sa 1, 2 ili 3.

3. Obrazovanje, zaposlenje i vještine

3.1. Zaposlenost i nezaposlenost

a) Zaposlenost

Broj zaposlenih na području grada Bijeljina zaključno sa 31.12.2012. godine iznosio je 19.837, što je manje za 718, u odnosu na 2011. godinu. Uporedimo li broj zaposlenih sa brojem stanovnika, dobijamo da na 1 zaposlenu osobu dođe 5,5 stanovnika, odnosno tek 18,2% stanovništva je zaposleno.

Tokom 2012. godine izdato je 343 odobrenja za rad u okviru preduzetničke djelatnosti, što je u poređenju sa prethodnom godinom više za 125. Od ukupnog broja odobrenja za rad 111 se odnosi na obavljanje trgovinske djelatnosti (46 više nego prethodne godine), 86 ugostiteljske djelatnosti (10 više nego prethodne godine), 79 zanatske djelatnosti (17 više nego prethodne godine), 12 agencija za pružanje intelektualnih usluga (1 više nego prethodne godine) i 55 iz

oblasti saobraćaja (51 više nego prethodne godine). Takođe, u istom periodu stalno su objavljene 364 preduzetničke radnje (55 više nego prethodne godine), dok je privremeni prestanak rada prijavilo 193 preduzetnika (38 manje nego prethodne godine). Nastavak rada nakon privremene odjave prijavila su 92 preduzetnika (6 više nego prethodne godine).

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Broj zaposlenih	20.177	20.821	22.102	21.130	20.555	19.837

Pregled broja zaposlenih po godinama

b) Nezaposlenost

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje RS broj nezaposlenih koji aktivno traže posao na teritoriji grada Bijeljina na dan 31.12.2012. godine iznosio je 14.272, što znači da je 13 % od ukupnog broja stanovnika nezaposleno i aktivno traži posao.

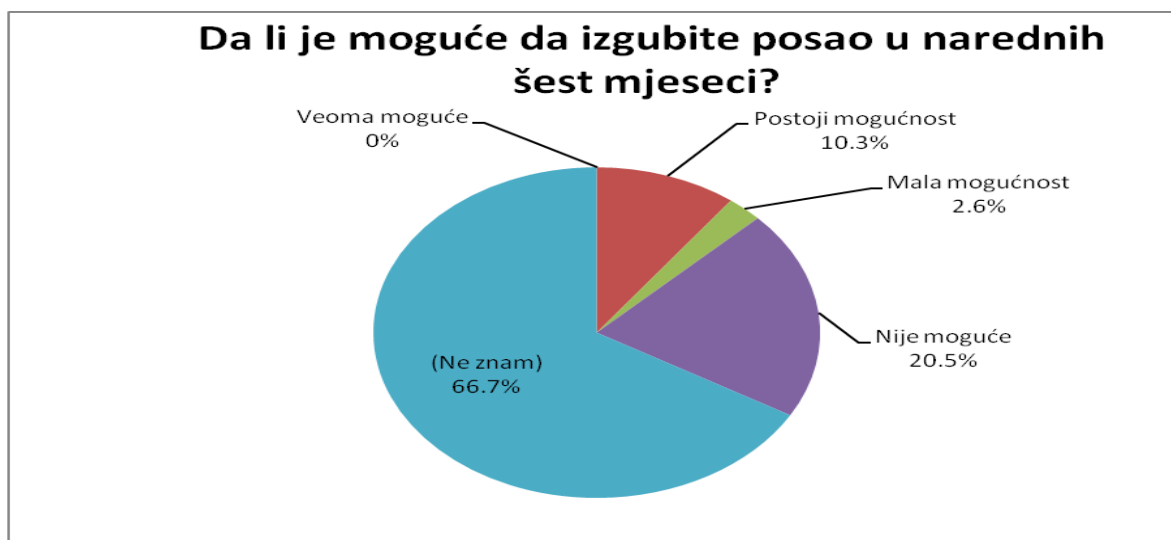
Godina	2009.	2010.	2011.	2012.
Broj nezaposlenih	13.535	13.714	14.297	14.272

Pregled broja nezaposlenih po godinama

3.2. Uočena sigurnost posla

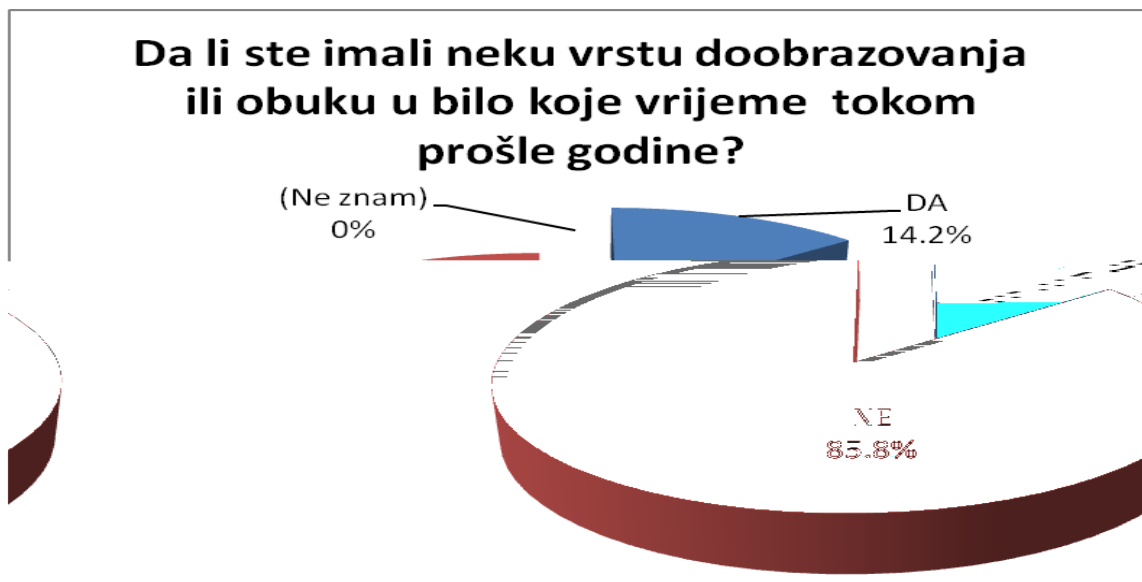
Oko 12% zaposlenih ispitanika na području grada Bijeljina odgovorilo je da postoji manja ili veća mogućnost da izgube posao u narednih 6 mjeseci, dok je 20,5% ispitanika odgovorilo da nije moguće da ostane bez posla u tom periodu. Čak dvije trećine je odgovorilo da ne zna da li postoji takva mogućnost, što govori da i kod njih postoji sumnja u sigurnost posla.

Među 14 posmatranih opština Bijeljina je tek na 7 mjestu što se tiče sigurnosti posla. Opštine koje su najsličnije po rezultatu, po procentu onih koji misle da nije moguće da izgube posao, Bijeljini su Bihać (20%), Trebinje(21,6%), Mostar (22,6%) te Banja Luka (22,8%).

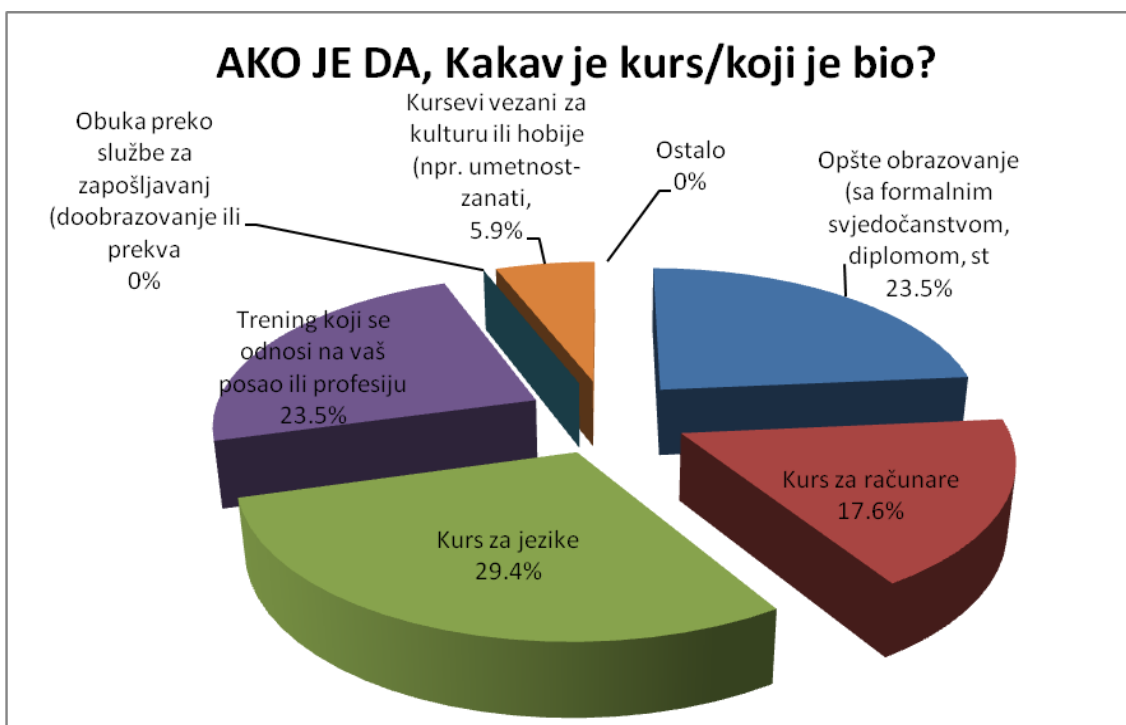

3.3. Obrazovanje i vještine

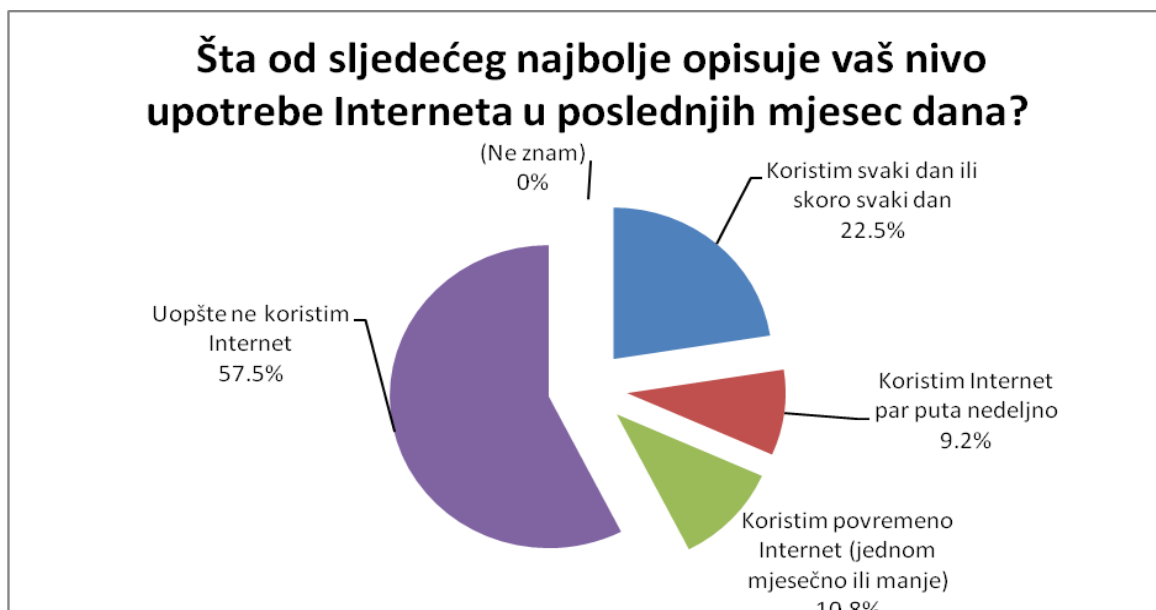
Na pitanje „Da li ste imali neku vrstu doobrazovanja ili obuku u bilo koje vrijeme tokom prošle godine?“, čak 85,8% ispitanika sa područja grada Bijeljina odgovorilo je negativno. U poređenju sa ostalim posmatranim opštinama Bijeljina ne odskaje od prosjeka, naime i u drugim opštinama je slična situacija, u gotovo svim preko 80% ispitanika je odgovorilo negativno.

Od malog broja onih koji su imali neku vrstu doobrazovanja ili obuku tokom prošle godine, najviše njih je završilo kurs za jezike 29,4%, zatim trening koji se odnosi na posao ili profesiju, 23,5%.

Dok jedna petina ispitanika internet koristi svaki dan ili skoro svaki dan, 57,5% ispitanika grada Bijeljina uopšte ne koristi internet. Ovakvi rezultati se podudaraju sa određenim procjenama prema kojima je polovina stanovnika u BiH informatički nepismena. U grafikonu koji slijedi dat je precizniji prikaz korišćenja interneta na području grada Bijeljina:

3.4. Izdvajanje iz budžeta za obrazovanje

Na području grada Bijeljina postoje 4 vrtića za djecu, i to 1 javni vrtić „Čika Jova Zmaj“ i 3 privatna. Pripremu djece pred polazak u školu, ove godine organizovalo je Ministarstvo prosvjete i kulture, prikupljanjem podataka o broju djece uzrasta pred polazak u školu koja nisu pohađala predškolske ustanove.

Mrežu osnovnih škola na području grada Bijeljina čini 12 centralnih škola i 35 izdvojena odjeljenja. Osnovnu muzičku školu, koja je u sastavu Srednje muzičke škole „Stevan Stojanović Mokranjac“. U generaciji koja 2013.godine završava osnovno školovanje u Bijeljini je 975 učenika, a u generaciji koja ove godine polazi u školu samo 849 mališana. Prošle godine je u 12 osnovnih škola upisano 938 prvačića.

Mrežu srednjih škola na području opštine Bijeljina čini 6 srednjih škola, gdje se učenici obrazuju u 9 struka i 39 zanimanja. Novo zanimanje je turistički tehničar u Srednjoj stručnoj školi Janja. Školske 2012./2013. Srednje škole u Bijeljini završilo je 957 maturanata, a upisano 849 đaka.

2010. godine završen je objekat Centra za visoko obrazovanje, gdje su smještene 4 fakulteta koji postoje u ovoj opštini, a koje pohađa oko 4.600 studenata.

Iz gradskog budžeta u 2012. godini za obrazovanje izdvojeno je ukupno 2.578.156KM, što predstavlja 4,7 % od ukupnog budžeta grada za tu godinu. Ova sredstva su raspoređena na materijalne troškove srednjih škola, kao i pomoći za obrazovanje, stipendije i investicije u

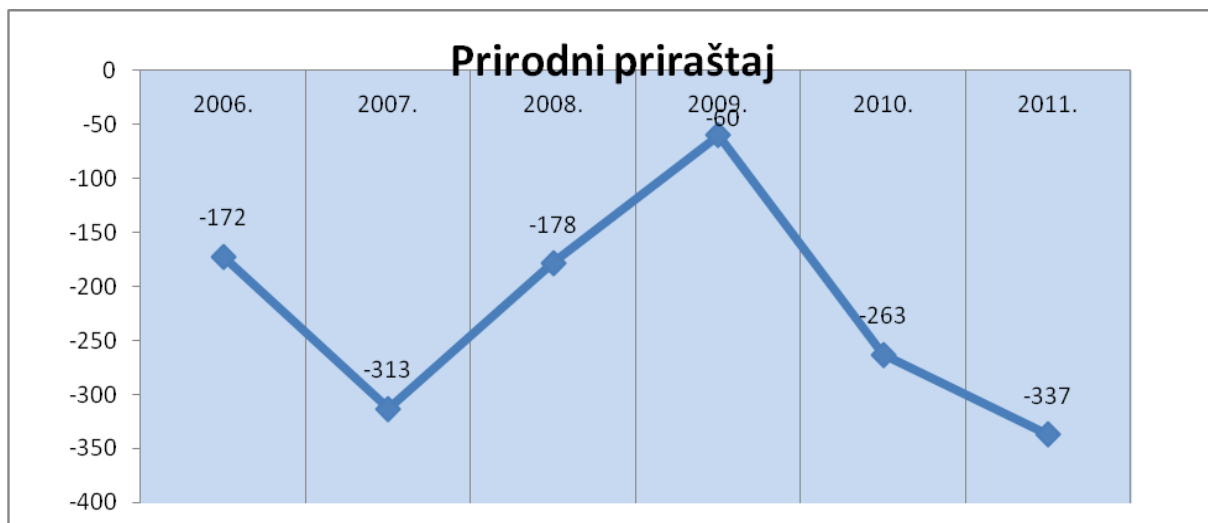
obrazovanju. Grad Bijeljina je tokom 2012. godine, za stipendije iz budžeta izdvojila 264.011KM.

Godina	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Izdvajanje za stipendije	251.966 KM	312.700 KM	284.153 KM	266.787 KM	264.011 KM

4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici

4.1. Demografske promjene

Prema poslednjoj procjeni Republičkog zavoda za statistiku RS u gradu Bijeljina trenutno živi 109.167 stanovnika. Tokom 2011. godine u grad Bijeljina doselilo se 1.092 stanovnika, a odselilo se 402, te migracioni saldo (razlika između broja doseljenih i broja odseljenih) za tu godinu iznosi 690, smanjio se u odnosu na godinu ranije kada je iznosio 772. U odnosu na 2007. godinu kada je migracioni saldo iznosio 647, veći je za 43. Dok ovdje zapažamo trend stalnog porasta broja doseljenih u grad Bijeljina, s druge strane prirodni priraštaj ovog grada je iz godine u godinu sve manji.

Naime, prirodni priraštaj grada Bijeljina u 2011. godini bio je -337. U poređenju sa drugim posmatranim opštinama Bijeljina ima najmanji prirodni priraštaj, iza nje su Doboj sa prirodnim priraštajem -269, zatim Foča -106, Pale -82. Većina opština u RS, kao i u BiH ima negativan prirodni priraštaj sa trendom stalnog opadanja. Neke opštine su ovo shvatile kao problem te izdvajaju određena sredstva iz lokalnih budžeta za pronatalitetne mjere. Grad Bijeljina je iz budžetaza 2012. godinu izdvojio sredstva u iznosu od 65.000 KM kao pomoć za liječenje steriliteta.

4.2. Broj osoba po domaćinstvu

Prema rezultatima istraživanja, prosječan broj članova domaćinstva grada Bijeljina je 2,83 što je manje od prosjeka za BiH koji iznosi 2,95. Nešto više od jedne trećine ispitanika odgovorilo je da njihovo domaćinstvo broji 2 člana. Prema rezultatima ankete gotovo da i nema domaćinstava koja se sastoje od 7 i više članova.

Uključujući i Vas koliko osoba živi u ovom domaćinstvu?							
1	2	3	4	5	6	7	8
16.7%	34.2%	22.5%	10.8%	8.3%	6.7%	0.8%	0.0%

5. Zdravlje i zdravstvo

Primarnu zdravstvenu zaštitu na području grada Bijeljina pruža Dom zdravlja Bijeljina, čiji je osnivač Skupština grada, a koji je organizovan po modelu porodične medicine. Na teritoriji grada Bijeljina Dom zdravlja pruža usluge primarnog nivoa zdravstvene zaštite za oko 93.000 osiguranih lica koja su verifikovana od strane Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, a organizovan je rad 55 timova porodične medicine u 39 ambulanti porodične medicine. Treba istaći da pored navedenog broja osiguranih lica Dom zdravlja Bijeljina pruža usluge i za određen broj neosiguranih lica sa područja koje pokriva. Obezbjedeње sredstava za finansiranje primarne zdravstvene zaštite osiguranih lica Dom zdravlja Bijeljina vrši ugovaranjem na godišnjem nivou sa Fondom zdravstvenog osiguranja Republike Srpske. Takođe, sredstva koja ne finansira Fond zdravstvenog osiguranja RS, a od interesa su za stanovništvo grada Bijeljina, obezbjeđuju se u budžetu Bijeljine. Kada je riječ o konsultativno-specijalističkoj zaštiti u 2012. godini, ista je organizovanana kroz rad 2 ambulante za specijalističke konsultacije (pedijatrija i ginekologija) i rad pneumoftiziološke ambulante, sve u sjedištu Doma zdravlja Bijeljina. Što se tiče Službe hitne medicinske pomoći, organizovana je u 10 timova i radi svakim danom u kontinuitetu od 00 do 24 sata na način da je u svakoj smjeni 2 tima od kojih je 1 mobilan.

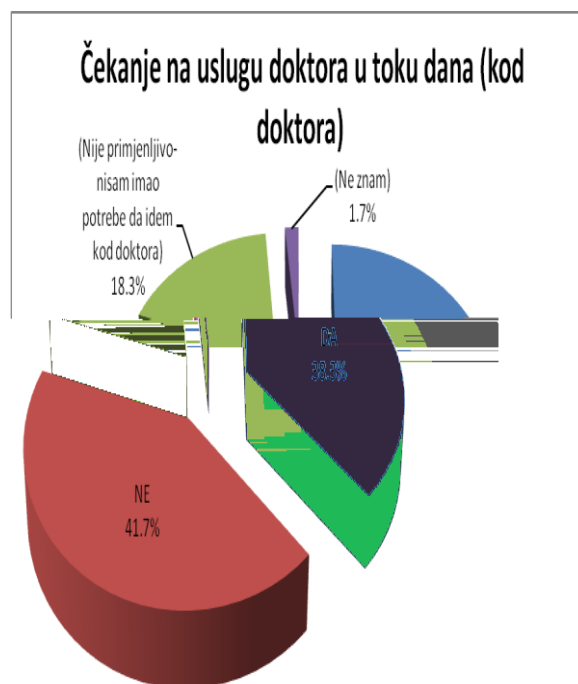
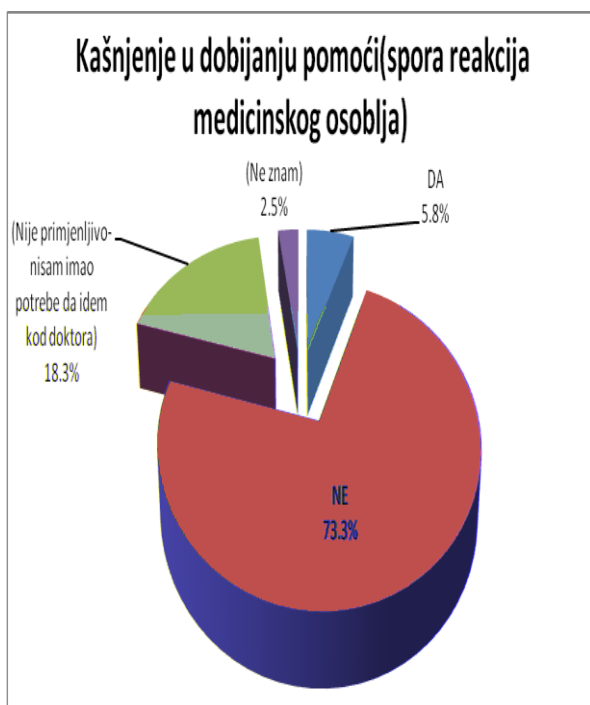
Kada je riječ o proširenju mreže ambulanti porodične medicine u 2012. godini urađeno je: započela je sa radom nova Ambulanta porodične medicine u Donjem Crnjelovu, završeni svi građevinski radovi na 2 ambulante porodične medicine, i to u Pučilama i Modranu, započeta je izgradnja i u završnoj su fazi ambulante porodične medicine u Dragaljevцу i Donjoj Bukovici, zatim u saradnji sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite – Jedinicom za koordinaciju projekata i Gradom Bijeljina, kao sainvestitorima, započeta je izgradnja novih ambulanti porodične medicine u Magnojeviću i Banjici. Građevinski dio poslova je završen i čekaju su upotrebne dozvole.

Opšta bolnica „Sveti Vračevi“ Bijeljina pruža sekundarne, a dijelom i tercijalne usluge zdravstvene zaštite stanovnicima opština Bijeljina, Ugljevik, Lopare, Pelagićevo i Donji Žabari, odnosno i drugim korisnicima zdravstvene zaštite koji te usluge žele da ostvare u ovoj ustanovi. Bolnica pruža zdravstvenu zaštitu za preko 150.000 osiguranika. Zdravstvena djelatnost se obavlja kao bolničko liječenje i to na 8 odjeljenja: Odjeljenje za internističke grane, Odjeljenje za hiruške grane, odjeljenje za ginekologiju i akušerstvo, Odjeljenje za oftalmologiju, Odjeljenje za plućne bolesti, Odjeljenje za pedijatriju, Odjeljenje za ORL i Odjeljenje za neurologiju.

U sprovedenom istraživanju dio koji se odnosi na zdravlje i zdravstvo bio je podijeljen u dvije grupe pitanja. Prva grupa pitanja se odnose na kvalitet zdravstvenih usluga, odnosno da li su ispitanici imali problema kao što je kašnjenje u dobijanju pomoći i čekanje na uslugu doktora u toku dana. Druga grupa pitanja se odnose na pristupnost zdravstvenim ustanovama, to jeste da li su ispitanici imali problema da stignu do doktora, kao što su udaljenosti od ambulate ili troškovi odlaska kod doktora. S obzirom da je primarna zdravstvena zaštita organizovana kroz timove porodične medicine i ambulate navedeni problemi trebalo bi da su svedeni na minimum.

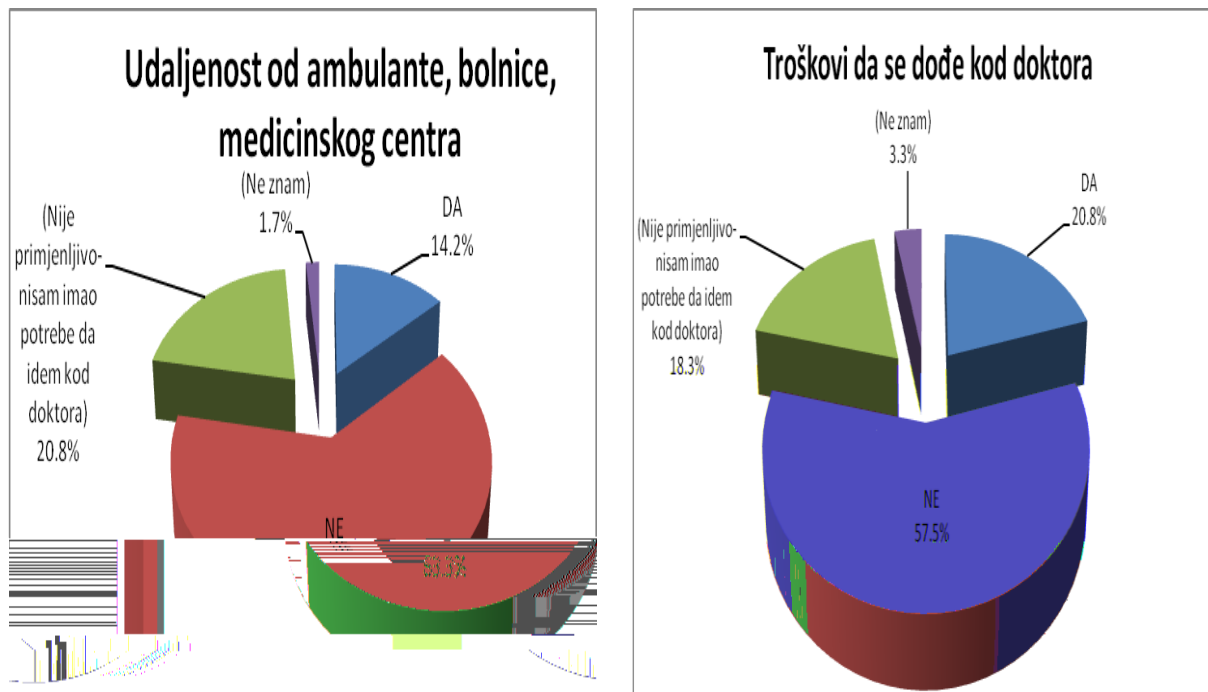
5.1. Kvalitet zdravstvenih usluga

Više od dvije trećine ispitanika odgovorilo je da nije imalo problema što se tiče kašnjenja u dobijanju pomoći, odnosno da je medicinsko osoblje reagovalo na vrijeme. Što se tiče čekanja na uslugu doktora u toku dana, 41,7% ispitanika je odgovorilo da nije naišlo na taj problem. To jeste oko polovine ispitanika je zadovoljno kvalitetom zdravstvenih usluga.

5.2. Pristupnost zdravstvenim ustanovama

Udaljenost od ambulate, bolnice za nešto više od dvije trećine ispitanika nije predstavljalo problem da stigne do ljekara. Polovina ispitanika nije imalo poteškoće da stigne do doktora što se tiče troškova.

5.3. Broj ljekara u zdravstvenoj primarnoj zaštiti

Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u gradu Bijeljina na dan 31.12.2012. godine iznosio je 108, uporedimoli to sa brojem stanovnika dobijemo da na jednog ljekara dolazi 1.010 stanovnika. Situacija je nešto lošija nego prošle godine kada je na jednog ljekara dolazilo 963 stanovnika. U poređenju sa drugim posmatranim opštinama Bijeljina se uklapa u prosjek. Postoje opštine koje su znatno bolje od nje kao što je Tuzla gdje na 1 ljekara dolazi 662 stanovnika, ali i daleko gore od nje, kao što je opština Bihać gdje na 1 ljekara dolazi 1.338 stanovnika.

5.4. Izdvajanje iz budžeta za zdravstvo

U 2012. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 808.637KM⁷ iz gradskog budžeta ,što predstavlja 1,5% od ukupnog budžeta za tu godinu.

⁷ Iznos od 808.637,29 KM odnosi se na : primarnu zdravstvenu zaštitu, zdravstveno osiguranje, zdravstvene ambulate.

6. Infrastruktura u opštini

6.2. Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom

Od ispitanika je zatraženo da izraze (ne)zadovoljstvo postojećom infrastrukturom po oblastima. Nešto više od dvije trećine ispitanika odgovorilo je da je zadovoljno električnom mrežom, oko polovina vodom za piće i grijanjem, jedna trećina školskim objektima i kanalizacijom. Ispitanici su najmanje zadovoljni putevima i ulicama, svega 17,5%. Precizna distribucija odgovora data je u tabeli koja slijedi:

Infrastruktura	Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom			
	Zadovoljan	Djelimično zadovoljan	Nezadovoljan	Ne znam/bez odgovora
El, mreža	70,8%	28,3%	0,8%	0,0%
Voda za piće	46,7%	44,2%	9,2%	0,0%
Kanalizacija	31,7%	50,0%	11,7%	6,7%
Grijanje	56,7%	31,7%	3,3%	8,3%
Školski objekti	33,3%	41,7%	2,5%	22,5%
Zdravst, objekti	22,5%	64,2%	7,5%	5,8%
Putevi i ulice	17,5%	62,5%	14,2%	5,8%
Internet	20,0%	20,0%	3,3%	56,7%

7. Životna sredina

7.1. Životna sredina u lokalnom okruženju

Žalbe ispitanika na probleme životne sredine po oblastima stanovanja

Većina ispitanika grada Bijeljina, nije imalo razloga da se žali na postojanje divljih deponija i zagađenje zraka, čak dvije trećine, a nešto manje od jedne polovine na buku. Precizna distribucija odgovora data je u tabeli koja slijedi:

Da li imate razloga da se žalite na neki od sljedećih problema	Veoma mnogo razloga	Mnogo razloga	Neki razlozi	Nema razloga	(Ne znam)
Buka	5,8%	15,8%	30,0%	47,5%	0,8%
Zagađenje vazduha	0,8%	6,7%	32,5%	59,2%	0,8%
Divlje deponije	0,8%	2,5%	36,7%	59,2%	0,8%

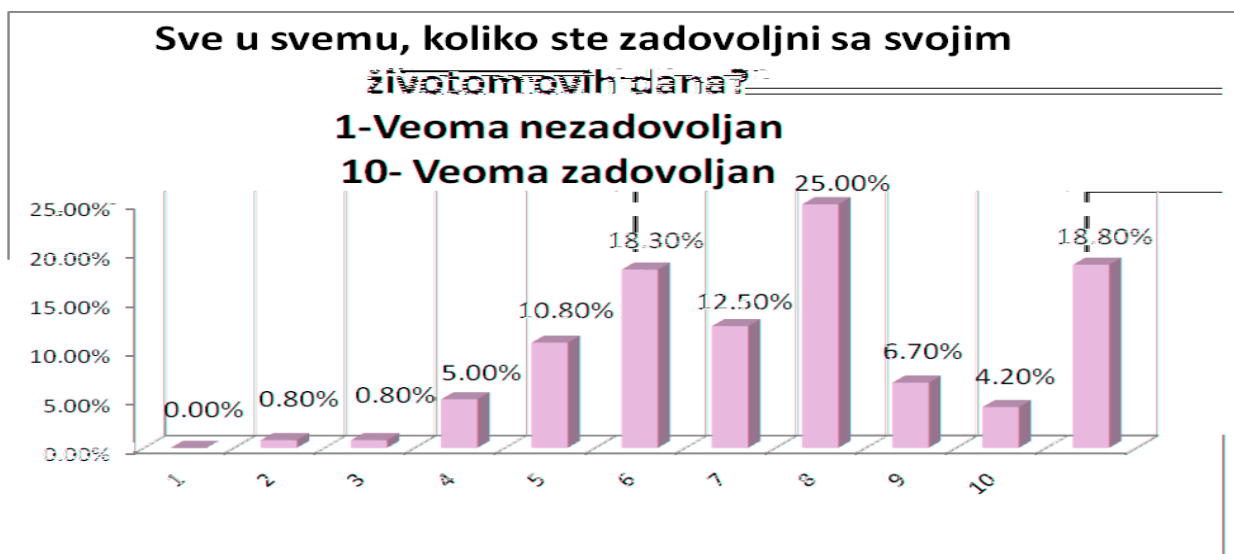
Na području Bijeljine nalaze se 23 divlje deponije, sa oko 1.600 metara kubnih smeća. Većina divljih deponija nalazi se na seoskim područjima. Uočljivo je da su najčešći lokaliteti divljih deponija vezani za napuštene šljunkare, vodotokove i putne jarke. Većina mjesnih zajednica organizovano prikuplja i odvozi smeće putem davaoca komunalne usluge, ali se navedeni problem javlja kao posljedica nezaključenih ugovora, neodgovornog ponašanja, od strane značajnog broja mještana pojedinih mjesnih zajednica.

8. Subjektivno bogatstvo

U okviru subjektivnog kvaliteta života, ispitanicima je bio ponuđen niz kategorija koje su trebali ocijeniti na skali od 1 do 10, a tiču se zadovoljstva životom generalno, pojedinim komponentama zadovoljstva životom, i osjećajem lične sreće. Preciznija distribucija ocjena data je u paragrafima koji slijede.

8.1. Zadovoljstvo životom

Prosječna ocjena koju su građani Bijeljine dali za zadovoljstvo životom je 6,86. Prosječna ocjena za zadovoljstvo životom među posmatranim opštinama je 6,70. Oko jedne trećine ispitanika grada Bijeljina zadovoljstvo svojim životom ocjenila je sa 8, 9 i 10.

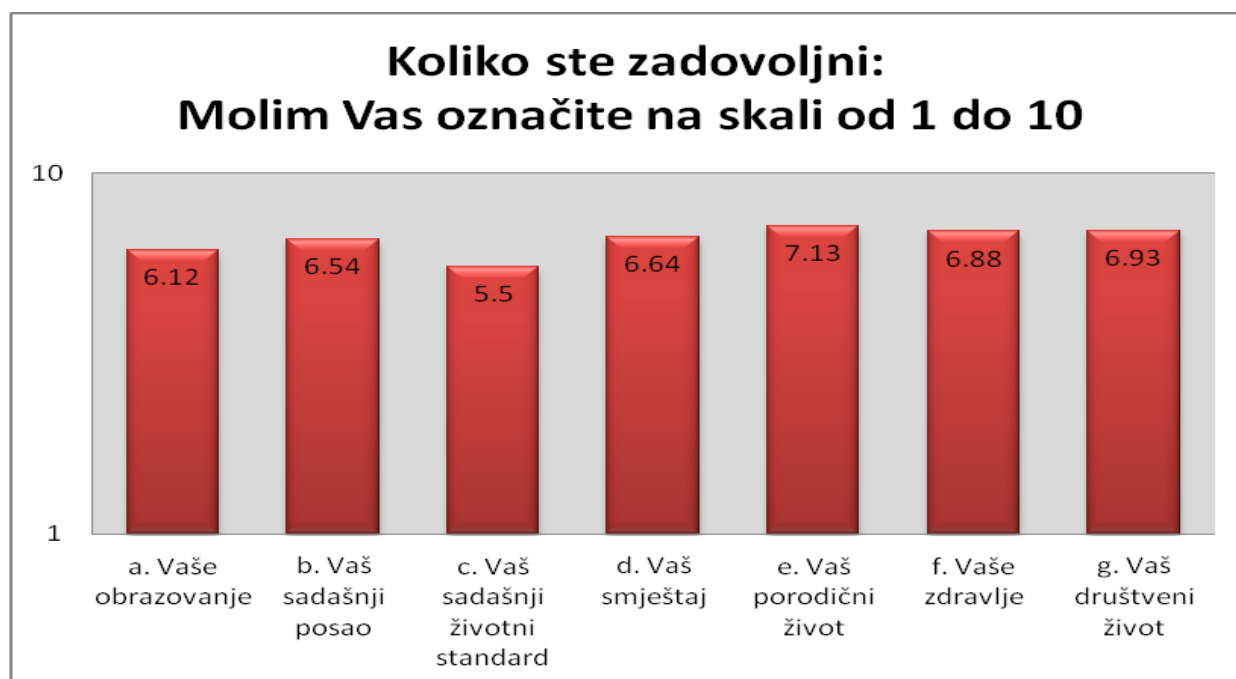
Prosječna ocjena koju su ispitanici dali na pitanje koliko ste srećni je 7,04. Grad Bijeljina u odnosu na druge posmatrane opštine BiH nalazi se na 6. mjestu kada je sreća u pitanju. Ispred nje su se našli Široki Brijeg sa prosječnom ocjenom 8,75, zatim Livno (7,76), Novo Sarajevo (7,63), Doboj (7,49), te Banja Luka (7,29).

8.2. Komponente zadovoljstva životom

Zadovoljstvo po oblastima života

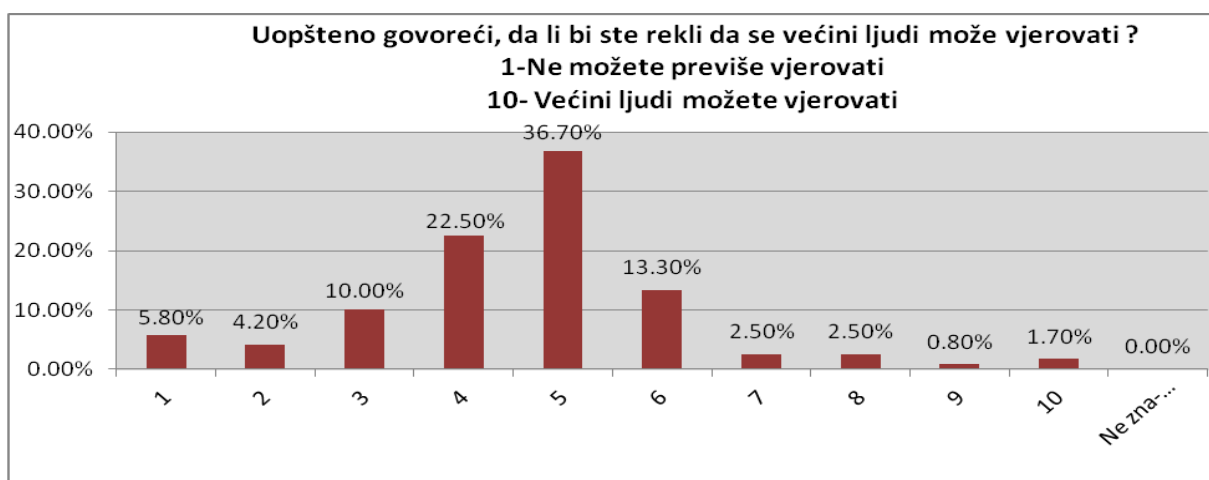
Što se tiče zadovoljstva po oblastima života, građani Bijeljine su najzadovoljniji porodičnim životom koji je dobio prosječnu ocjenu 7,13, odmah iza njega su društveni život i zdravlje. Ispitanici u gradu Bijeljina najmanje su zadovoljni svojim životnim standardom kome su dali prosječnu ocjenu 5,5.

9. Uočeni kvalitet društva

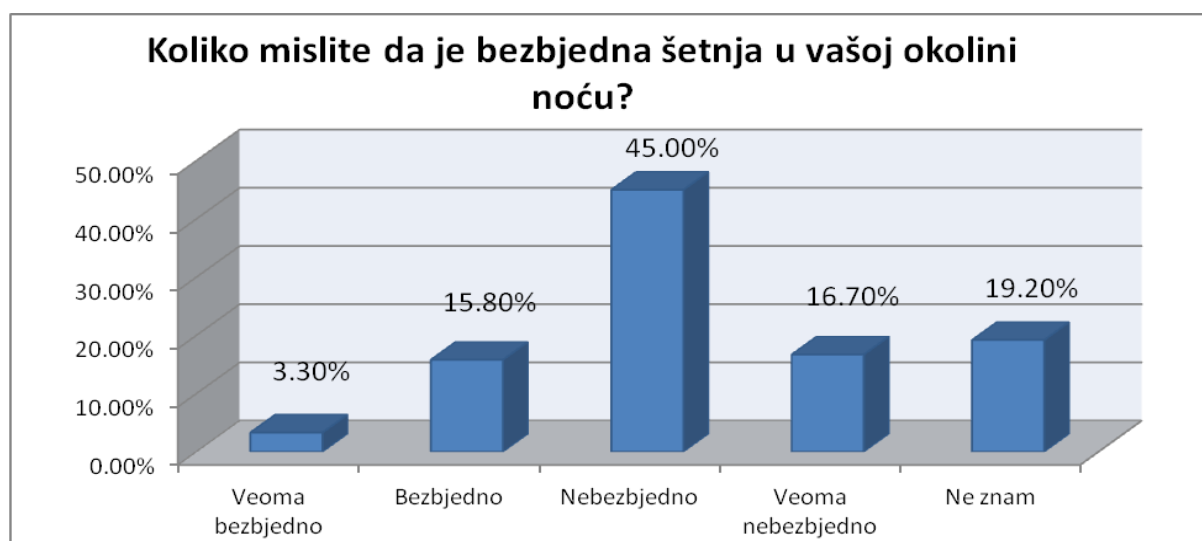
9.1. Povjerenje u ljude

Na pitanje koliko se može vjerovati ljudima na skali od 1 do 10 ispitanici grada Bijeljina dali su prosječnu ocjenu 4,59. Prosjek za posmatrane opštine što se tiče povjerenja u ljude je 4,91. Ovakvi pokazatelji govore da generalno u BiH postoji vrlo nizak stepen povjerenja u ljude, što može biti i posljedica generalnog stanja u društvu, krize morala i poremećenog sistema vrijednosti.

9.2. Bezbjedno susjedstvo

Na pitanje koje se odnosilo na bezbjedno susjedstvo više od jedne polovine ispitanika smatra da je šetnja noću u njihovom kraju nebezbjedna ili veoma nebezbjedna.

9.3. Bezbjednost građana

U ovom segmentu, posmatrane su dvije ključne stavke dostupne od strane policije, odnosno opšta bezbjednost građana posmatrana kroz prizmu teških/provalnih krađa, te bezbjednost na putevima posmatrana kroz broj saobraćajnih nezgoda na području opštine.

U 2012. godini na području grada Bijeljina prijavljeno je 258 teških krađa, što je više u odnosu na 2011. godinu kada je ovaj broj iznosio 145, to jeste došlo je do porasta ovog krivičnog djela za 78%. Što se tiče broja saobraćajnih nesreća, situacija je obrnuta, u odnosu na 2011. godinu došlo je do smanjenja, te ih je u 2012. bilo ukupno 772, što je manje za 67.

Što se tiče odnosa provalnih krađa i broja stanovnika, u gradu Bijeljina na 423 stanovnika dođe 1 provalna krađa. Poređenja radi, najbolja situacija je u općini Široki Brijeg gdje na 1.882 stanovnika dođe 1 provalna krađa, a najgora u Tuzli gdje na 100 stanovnika dolazi jedna provalna krađa.

Posmatrajući broj saobraćajnih nezgoda u odnosu na broj stanovnika, u Bijeljini na 141 stanovnika dolazi jedna saobraćajna nesreća. Najlošija situacija je u Novom Sarajevu (1:40) i Bihaću(1:65), a najbolja u opštini Pale 1:379.

9.4. Javne usluge

Lokalna uprava kao servis građana

Na kraju 2012. godine u Administrativnoj službi grada Bijeljina bilo je zaposleno 311⁸ radnika. Što znači da na jednog zaposlenog u lokalnoj administraciji dolazi 351 stanovnik. Po pitanju broja zaposlenih u organima uprave Bijeljina je daleko od standarda kome teže evropske zemlje i zemlje okruženja od 1-1,5 promila u odnosu na broj stanovnika. Prosjek u Sloveniji je, na primjer, na 460 stanovnika zaposlena je 1 osoba u lokalnoj administraciji. Što se tiče posmatranih opština najpovoljnija situacija je u Banjaluci gdje je odnos broja zaposlenih i broja stanovnika 1:669, ali i u Travniku i Zenici, gdje na 505, odnosno 401 stanovnika dolazi jedna osoba zaposlena u lokalnoj administraciji.

Iz gradskog budžeta u 2012. godini za bruto plate i naknade zaposlenih u organima uprave izdvojeno je 12.588.382KM, odnosno 22,9% od budžeta za tu godinu.

Visina primanja odbornika u Bijeljini na mjesečnom nivou iznosi 700 KM i nije se mijenjao od 2006. godine. Na području grada Bijeljina po odlukama Skupštine grada postoji 68 mjesnih zajednica, od kojih 55 mjesnih zajednica pripada kategoriji seoskih, a 13 mjesnih zajednica pripada kategoriji gradskih mjesnih zajednica

Izdvajanja iz budžeta grada Bijeljina za mjesne zajednice u 2012.godini iznosila su 185.348KM, odnosno 0,33% od budžeta za tu godinu.

⁸ uključujući u ovaj broj funkcionere 4, službenike 224, namještenike 50 i pripravnike 33

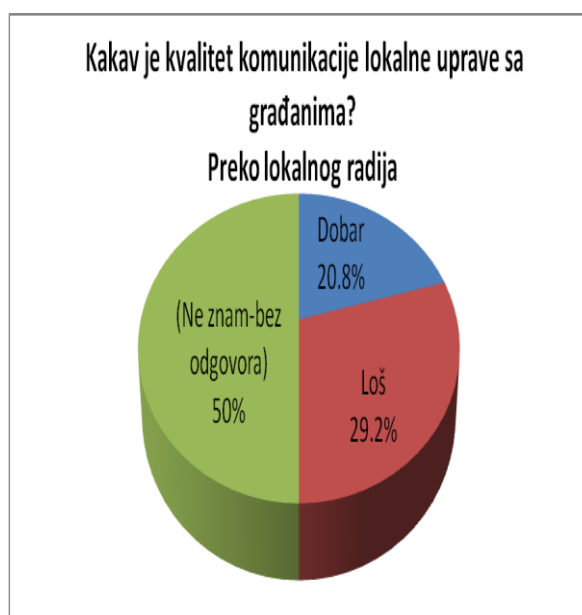
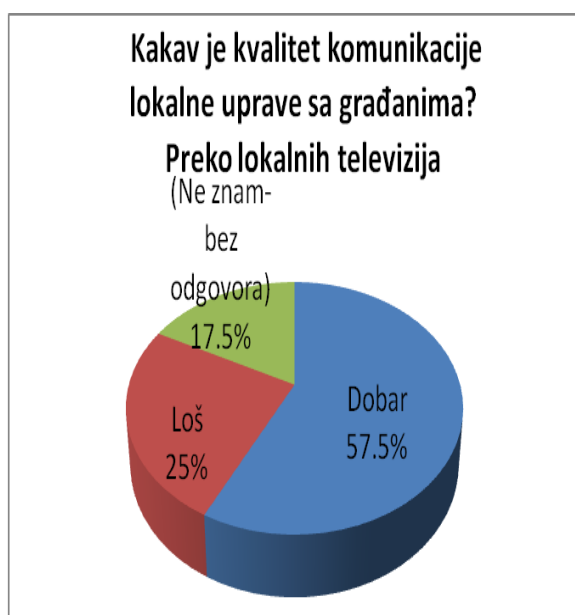
Kvalitet usluga opštinskih funkcija

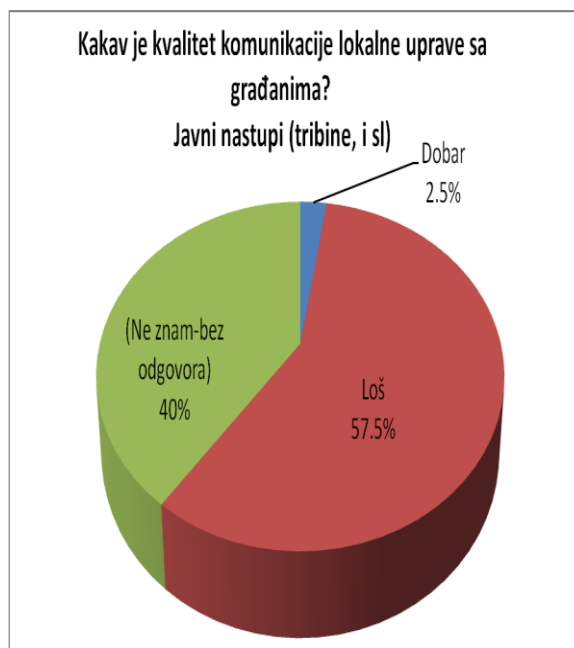
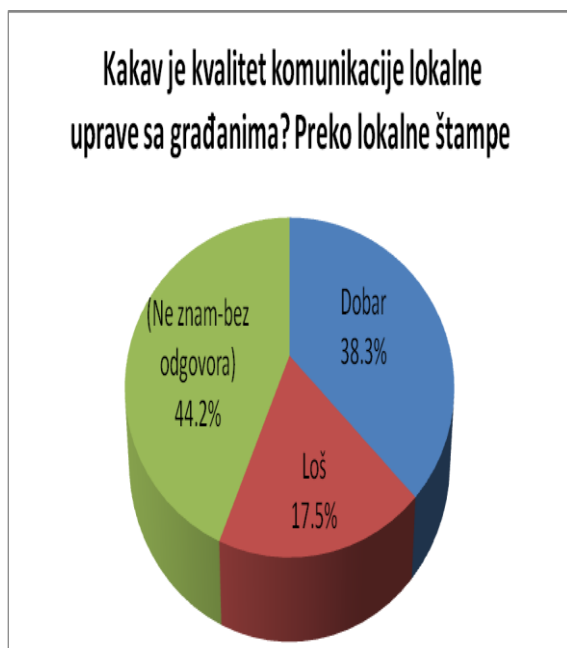
Na pitanje „Da li ste zadovoljni sa kvalitetom usluga opštinskih funkcija“, podrazumijevajući pri tome servise koje pruža lokalna uprava – šalter sala, matični ured, građevinske i druge dozvole, potvrde, uvjerenja, itd., 60,8% ispitanika je odgovorilo da je zadovoljno ili donekle zadovoljno. Dok je nezadovoljno svega 3,3% ispitanika.

Kvalitet komunikacije lokalne uprave i građana

Što se tiče kvaliteta komunikacije lokalne uprave sa građanima, nešto više od polovine ispitanika misli da je dobra komunikacija lokalne uprave sa građanima putem lokalnih televizija, jedna trećina preko lokalne štampe, i oko 20% preko lokalnog radija. Više od polovine ispitanika smatra da je komunikacija koju lokalne vlasti ostvaruju preko javnih nastupa, tribina loša. Precizna distribucija data je u grafikonima koji slijede:

Kapitalne investicije

2012. godina je obilježena velikim broje započetih i realizovanih projekata:

1. Nastavak izgradnje kanalizacionog sistema. Svi projekti predviđeni Studijom izvodljivosti su aktivirani, te se očekuje završetak cjelokupnog sistema do 2015. godine. Sva potrebna sredstva su obezbijeđena.
2. Završetak izgradnje sanitarne deponije. Obezbeđenje dodatnih kreditnih sredstava za sortirnicu.
3. Implementacija dijela protokola zajedničkog sufinansiranja izgradnje regionalne bolnice.
4. Završetak projekta izgradnje Centra za kulturu.
5. Završetak trećeg kraka zaobilaznice.
6. Dalje aktivnosti oko uređenja industrijska zona 3 i kupovina zemljišta za industrijsku zonu 2.
7. Asfaltriranje lokalnih puteva.
8. Proširenje vodovodne mreže.

Ovo su samo najznačajniji projekti u oblasti obezbeđivanja boljih uslova života za sve građane Bijeljine i Semberije.

Komunalne usluge

Odvoz smeća

Organizovanim odvozom čvrstog otpada od strane preduzeća „Komunalac“ a.d. Bijeljina obuhvaćeni su svi građani na području grada Bijeljine, kao i pojedinih seoskih mjesnih zajednica (MZ Velika Obarska, MZ Hase, MZ Patkovača - dio, MZ Dvorovi – prigradski dio, MZ Amajlije – prigradski dio). Trenutno oko 15.000 domaćinstava koristi usluge ovog preduzeća.

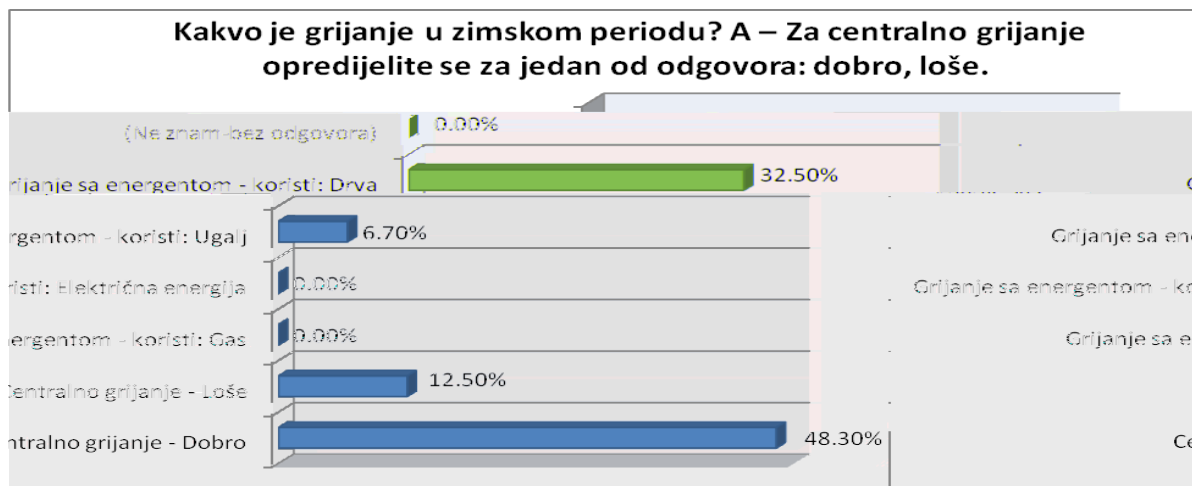
Pored a.d. „Komunalca“, postoje još 3 privatna preduzeća iste djelatnosti, koja pokrivaju ostale seoske mjesne zajednice. Ipak, nisu sva seoska domaćinstva korisnici usluga ovih preduzeća. Na području cijelog grada Bijeljina oko 70% domaćinstava uključeno je u proces odvoza čvrstog otpada. Kako je skupština Grada Bijeljina ove godine donijela odluke po kojoj je svaka mjesna zajednica obavezna zaključiti ugovor o organizovanom prikupljanju i odvozu smeća za očekivati je da će se u narednom periodu povećati procenat domaćinstava koja su obuhvaćena organizovanim odvozom smeća.

Cijena odvoza smeća je povećana za 10% te sada iznosi 0,11KM/m² sa PDV-om za građane.

Pravna lica odvoz čvrstog otpada plaćaju paušalno od 11 do 500 KM, zavisno od vrste pravnog lica.

Grijanje u zimskom periodu

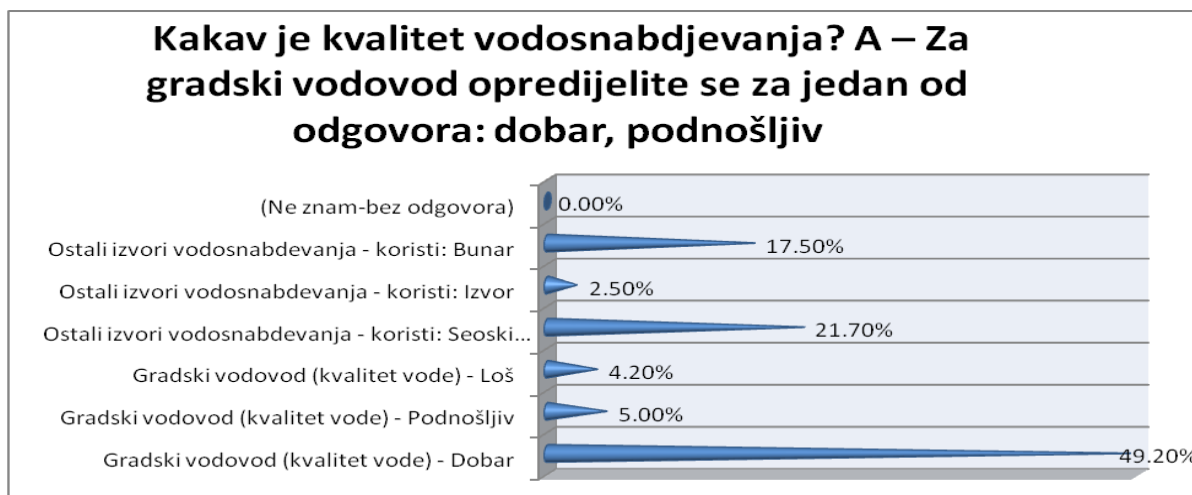
Od ukupnog broja anketiranih, njih 60% koristi centralno grijanje i većina njih smatra da je ono dobro. Jedna trećina ispitanika koristi drva kao energent na koji se grije.

Za funkcionisanje gradskog grijanja brine se JP „Gradska toplana“ Bijeljina. Manji dio grada Bijeljine, tačnije 1.000 domaćinstava i 87 pravnih lica priključeni su na sistem gradskog grijanja. Cijene usluga „Gradske toplane“ iznose 2,75 KM/m² mjesečno za građane, a za pravna lica 5,90 KM/m², na bazi polugodišnje grejne sezone. Uz postojeću Gradsku toplanu koja ugljem zagrijava svega 10% stanovnika grada Bijeljina konkretnije rješenje za toplifikaciju grada od 100.000 stanovnika ponuđeno je kroz projekte gasifikacije i toplifikacije korišćenjem gasa i geotermalne vode.

Kvalitet vodosnabdijevanja

Više od 60% ispitanika koristi vodu sa gradskog vodovoda i uglavnom su svi zadovoljni kvalitetom vodosnabdijevanja. Manji dio ispitanika njih oko 40% koristi neki od drugih izvora vodosnabdijevanja, odnosno seoski vodovod, bunar ili izvor.

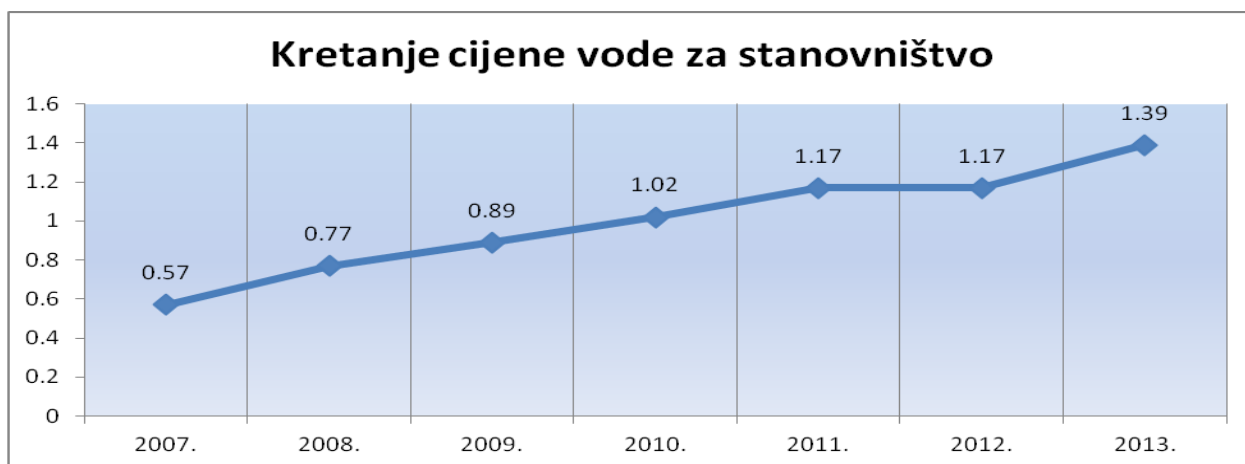

Snabdijevanje pitkom vodom građana Bijeljine povjereno je akcionarskom društvu „Vodovod i kanalizacija“. Područje grada snabdijeva se pitkom vodom sa izvorišta "Grmić" koje se nalazi na jugoistočnom dijelu grada Bijeljina. Broj priključaka na vodovodnu mrežu trenutno iznosi preko 28.000. Procjena je da se sa vodovodnog sistema snabdijeva 60% od ukupnog broja stanovništva grada Bijeljina.

Peto poskupljenje vode od početka izgradnje kanalizacije izvršeno je početkom 2013. godine, te cijena vode za domaćinstvo trenutno iznosi 1,39 KM/m³, za ustanove 1,93 KM/m³, a za privredu 2,16 KM/m³. Nova cijena vode zasnovana je na ugovoru sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, od koje je uzet prvi kredit od 7 miliona evra za gradnju kanalizacije. Ugovor sa EBRD obavezuje da do 2016. godine cijena vode za piće bude jedinstvena za sve potrošače, te da iznosi 1,52 KM/m³ sa PDV-om. U obrazloženju ove odluke je navedeno da je ona dio obaveza po kreditu Evropske banke za obnovu i razvoj za izgradnju kanalizacije od 12 miliona evra, na osnovu čega je dobijeno 18 miliona evra donacija za isti projekat. U 2013. godini treba vratiti 1,5 miliona KM kredita, a naredne godine rata za otplatu je 2,5 miliona KM.

KATEGORIJA	2007. KM/m ³	2008. KM/m ³	2009. KM/m ³	2010. KM/m ³	2011. KM/m ³	2012. KM/m ³	2013. KM/m ³
građani	0,57	0,77	0,89	1,02	1,17	1,17	1,39
ustanove	1,52	2,08	2,22	2,22	2,10	2,10	1,93
privreda	2,34	3,16	3,39	2,92	2,50	2,50	2,16

Prikaz kretanja cijene vode po godinama

9.5. Kultura, sport, rekreacija

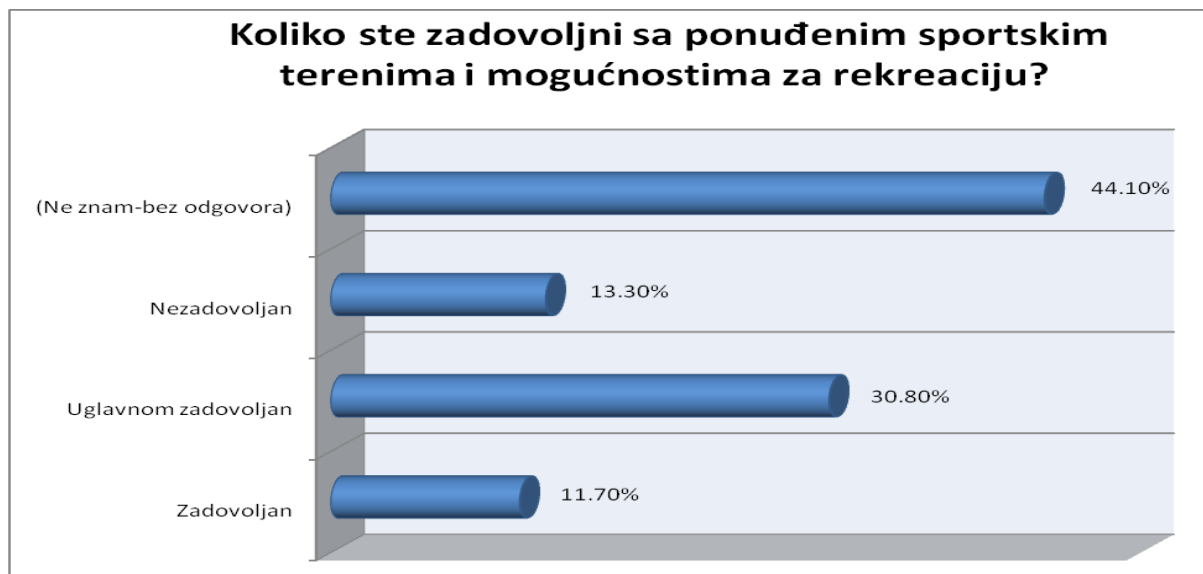
Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem

Od ispitanika je traženo da izraze svoje (ne)zadovoljstvo ponuđenim kulturnim sadržajem. Precizna distribucija odgovora data je u tabeli koja slijedi:

Institucija kulture	Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem				odbija
	Zadovoljan	Uglavnom zadovoljan	Nezadovoljan	Ne znam/bez odgovora	
Pozorište	9.2%	18.3%	5.0%	39.2%	28.3%
Muzej	1.7%	23.3%	6.7%	40.0%	28.3%
Biblioteka	4.2%	21.7%	4.2%	41.7%	28.3%
Galerija	6.7%	19.2%	3.3%	42.5%	28.3%
Koncert	2.5%	21.7%	3.3%	44.2%	28.3%

Institucije kulture na području grada Bijeljina su: Centar za kulturu „Semberija“, Muzej Semberije, Narodna biblioteka „Filip Višnjić“, SKUD „Semberija“, dok je jedina javna ustanova za informisanje na ovom prostoru JIP „SiM“, koji izdaje štampani nedeljnik „Semberske novine“. Tokom 2012. godine otvorena je nova zgrada Centar za kulturu „Semberija“ čija gradnja je započeta 2009. godine, a za koju je utrošeno oko 9 miliona maraka. Centar za kulturu ima površinu od preko 4.000 kvadratnih metara. Pored multifunkcionalne sale za pozorišne i bioskopske predstave i druge kulturne događaje, sa pratećim prostorijama za potrebe scenskih umjetnika, u zgradi su smješteni sala za sjednice Skupštine grada Bijeljina, galerija, sala za probe baleta i kulturno-umjetničkih društava, kao i sala za vjenčan

Od ispitanika je bilo traženo da izraze svoje (ne)zadovoljstvo ponuđenim sportskim terenima i mogućnostima za rekreaciju. Oko 40% od ukupnog broja ispitanih uglavnom ili u potpunosti je zadovoljno ponuđenim, dok je 13,3% ispitanika nezadovoljno.

U predhodnoj godini iz budžeta grada Bijeljina sufinansirano je 104 sportske organizacije i kluba po „Pravilniku o raspodjeli sredstava“, kao i 13 klubova i organizacija koji su finansirani sa budžetske stavke „Sredstva za finansiranje fizičke kulture –rezerva. Sredstva za sport i fizičku kulturu u iznosu od 1.866.196KM su izvršena za sport po programu (raznim disciplinama), rezervu sporta, školski sport i naknadu za korištenje sale koja se plaća Direkciji za izgradnju i razvoj koja gazduje objektom. Kad su u pitanju sportski objekti uloženo je 83.091KM za izgradnju sportskih terena u MZ Gornja Čađavica, MZ Gornji Dragaljevac i Amajlije.

Za potrebe školskih takmičenja, organizaciju dvije trke i jednog krosa, izbor sportiste godine nabavljeni su sportski rekviziti, oprema i obezbijeđen je prevoz učesnika i za te namjene je utrošeno 20.634KM

Izdvajanje iz budžeta za rekreaciju, kulturu i religiju

U 2012. godini iz gradskog budžeta izdvojeno je 8.362.244KM za rekreaciju, kulturu i religiju, odnosno 15,2% od ukupnog budžeta za tu godinu.

U 2012. godini završeni su radovi na izgradnji Centra za kulturu u Bijeljini, a odnosili su se na arhitektonsko-građevinske i instalaterske radove, uvođenje klimatizacije i ventilacije, enterijer i nabavku opreme, vanjsko uređenje i izgradnju trafo stanice. Ukupna vrijednost izvedenih radova, usluga stručnog i projektantskog nadzora, saglasnosti za dobijanje upotrebne dozvole iznosili su 4.127.051KM

III POREĐENJE MEĐU POSMATRANIM GRADOVIMA I OPŠTINAMA

1. Poređenje među posmatranim opštinama i gradovima po setovima indikatora objektivnog kvaliteta života

1.1. Ekonomska situacija

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: nivo prihoda (BDP, prihodi po domaćinstvu), nivo siromaštva, dugove domaćinstva, subjektivno ekonomsko naprezanje (sastavljanje „kraja s krajem“), i prosječnu platu u opštini.

Grad/Opština	Broj bodova (max 14,4)
Banjaluka	10,44
N. Sarajevo	9,522
Š. Brijeg	8,899
Mostar	7,41
Livno	6,239
Travnik	5,713
Zenica	5,622
Doboj	5,291
Bihać	5,204
Bijeljina	5,108
Tuzla	4,97
Trebinje	4,489
Foča	3,997
Pale	3,378

BDP po glavi stanovnika u opštinama⁹ za 2011. godinu varirao je od 5.600 i 5.844 KM u Foči i Doboju, do 10.963 i 18.827 u Banjaluci i Novom Sarajevu. Ove opštine/gradovi zauzimale su slične pozicije i kada je u pitanju istraživanje provedeno godinu dana ranije, s tim što je generalno u većini opština došlo do blagog povećanja BDP-a nakon godinu dana. Nivo BDP-a u svim opštinama u 2011. godini dat je u Aneksu 3, tabela 3.

Prema rezultatima istraživanja, najveće prosječne prihode po domaćinstvu ostvaruju stanovnici Širokog Brijega, oko 1.655 KM mjesečno, dok je ovaj iznos najmanji u Palama, oko 565 KM. Istovremeno, procenat domaćinstava sa prihodom manjim od 600 KM u Širokom Brijegu je 6,3%, a u Bihaću preko 40%.

Najveća prosječna neto plata u posmatranim opštinama u 2012. godini bila je u Novom Sarajevu, 1.038 KM, dok je najniža prosječna plata u Travniku, 694 KM. Ove dvije lokalne zajednice bile su na čelu, odnosno začelju liste i u istraživanju provedenom godinu dana ranije.

Najveći broj ispitanika koji je imao većih poteškoća “sastaviti kraj s krajem” je na području opština Trebinje, Pale i Foča, a upravo ove opštine bile su na začelju tabele i u istraživanju provedenom godinu dana ranije. Grad Banjaluka nalazi se najbolje pozicioniran po ovom istraživačkom pitanju kako ove, tako i prošle godine.

Najveću učestalost dugovanja (za plaćanje računa, komunalije, struja, itd.) domaćinstva imali su ispitanici na području Pala, Mostara i Foče, a najpovoljnija situacija po ovom parametru bila je u Travniku i Širokom Brijegu.

⁹ U vrijeme finalizacije izvještaja nije bilo dostupnih podataka za 2012. godinu. Za procjenu BDP-a po opštinama korišćena formula Federalnog zavoda za razvoj, gdje se kao ulazni podaci koriste broj zaposlenih i prosječna plata u opštini i entitetu, te BDP entiteta.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 14,4 bodova i u tom smislu predstavlja najznačajniji od 8 setova indikatora. Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.2. Stanovanje i lokalno okruženje

Grad/Opština	Broj bodova (max. 9,6)
Š. Brijeg	8,804
Livno	6,889
N. Sarajevo	6,815
Tuzla	6,717
Travnik	6,667
Pale	6,625
Doboj	6,624
Banjaluka	6,533
Bijeljina	6,504
Mostar	6,369
Bihać	6,365
Trebinje	6,351
Foča	6,337
Zenica	6,114

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: vlasnička struktura domaćinstava (lično vlasništvo, najam), površina stambenog prostora i lično zadovoljstvo ispitanika vlastitim smještajem.

Prema rezultatima istraživanja, prosječna površina stambenog prostora u svim posmatranim opštinama je 73m². Najveću prosječnu kvadraturu stambenog prostora imaju ispitanici u Širokom Brijegu, čak 130m², dok u ostalim posmatranim gradovima ona varira od 63m² do 76m². U svim opštinama, prosječna ocjena sopstvenog smještaja na skali od 1 do 10 bila je iznad 5, i to najniža u Zenici (5,7) a najviša u Širokom Brijegu (8,8). Najveći pad u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije napravila je Zenica, sa 2. na posljednje mjesto, dok je Široki Brijeg zadržao prvu poziciju.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 9,6 bodova.

Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.3. Zaposlenje, obrazovanje i vještine

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: zaposlenost, izdvajanja iz budžeta za obrazovanje, uočena sigurnost posla (procjena vjerovatnoće za gubitak zaposlenja), te obrazovanje i vještine (korišćenje interneta, stručno usavršavanje i razne obuke).

Grad/Opština	Broj bodova (max. 12)
Š. Brijeg	9,441
Banjaluka	8,302
Trebinje	7,784
Mostar	7,759
N. Sarajevo	7,529
Tuzla	6,965

Prema rezultatima istraživanja, najpovoljnija situacija po pitanju broja zaposlenih osoba je na području opštine Novo Sarajevo, gdje na 3 stanovnika dolazi 1 zaposleni. Slijede Banja Luka, Tuzla, Mostar i Trebinje sa oko 4 stanovnika na 1 zaposlenog. Najteža situacija u ovoj oblasti je u opštinama Livno i Foča, gdje na 7 stanovnika dolazi 1 zaposlena osoba. Redoslijed opština po ovoj kategorizaciji nije se promijenio u odnosu na godinu dana ranije, ali je primijetno blago pogoršanje stanja u većini posmatranih opština po pitanju broja zaposlenih osoba.

Zenica	6,022
Bijeljina	5,295
Travnik	5,264
Livno	5,079
Pale	5,031
Bihać	4,55
Doboj	4,348
Foča	2,97

Najmanja vjerovatnoća gubitka posla po sopstvenoj procjeni ispitanika je na području opštine Tuzla, a najveća u Foči, Livnu i Palama.

Najveća budžetska izdvajanja u 2012. godini za oblast obrazovanja bila su na području opštine Široki Brijeg (čak preko 18%), zatim slijede Livno (13,3%), Trebinje (10,8%) i Mostar (9,6%) a na začelju se nalaze Pale i Bihać, sa ispod 0,5% izdvajanja za oblast obrazovanja. Posmatrajući generalno, u većini opština povećan je udio budžeta

namijenjen oblasti obrazovanja u odnosu na 2011. godinu.

U svim posmatranim opštinama, izuzetno je nizak procenat onih koji su u 2012. godini imali neki dodatni vid obrazovanja (u prosjeku 17% od broja ispitanih), u vidu kurseva, treninga, i sl., što je ipak blago povećanje u odnosu na 2011. godinu kada je taj procenat bio ispod 15%. Od malog broja ispitanika koji su imali kurseve i obuke, većina se odnosila na obuke vezane za sadašnji posao i strane jezike, zatim računare. Indikativno je da je vrlo mali broj ispitanika prošao obuke doobrazovanja i prekvalifikacije zavoda za zapošljavanje (3,9%).

Internet svakodnevno koristi skoro 70% ispitanika na području Grada Banjaluka, dok je u Bihaću i Foči takvih ispod 15%, a čak 65% - 70% ispitanika u ovim opštinama odgovorilo je da uopšte ne koristi internet.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 12 bodova. Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.4. Struktura domaćinstva i odnosi u porodici

Opština/Grad	Broj bodova (max. 12,8)
Banjaluka	11,443
Š. Brijeg	10,771
Zenica	10,01
Mostar	9,619
N. Sarajevo	9,274
Tuzla	8,966
Livno	8,774
Travnik	8,749
Pale	8,531
Bihać	8,275
Foča	7,597
Trebinje	7,386
Doboj	6,093
Bijeljina	5,203

Ovaj set indikatora, zbog specifičnosti i širine oblasti koju obuhvata, uključivao je samo 2 ključna indikatora, i to prirodni priraštaj stanovništva i zadovoljstvo porodičnim životom.

Prema rezultatima istraživanja, od posmatranih 14 opština, 9 ima negativan prirodni priraštaj. Među ostalima sa pozitivnim prirodnim priraštajem, najbolja situacija je u Banjaluci i Zenici, iako se u većini opština može konstatovati pogoršanje u odnosu na 2011. godinu, što je i generalni trend u većini opština u posljednjih nekoliko godina.

Zadovoljstvo porodičnim životom u prosjeku je u svim opštinama dobilo relativno visoku ocjenu na skali od 1 do 10, i ona se kreće od oko 6,5 u Bihaću i Trebinju, pa do 8,5 u N. Sarajevu i 9,4 u Širokom Brijegu.

Broj članova po domaćinstvu u posmatranim opštinama varira od oko 2 u Bihaću, do oko 3,5 u Širokom Brijegu i

Mostaru, međutim, nije jednostavno dati kvalifikaciju u kojoj mjeri uticaj na vrijednost ovog indikatora ima nizak prirodni priraštaj, a u kojoj mjeri stepen odvajanja mladih i zasnivanje porodice.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 12,8 bodova. Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.5. Zdravlje i zdravstvo

Opština/Grad	Broj bodova (max. 13,6)
Trebinje	12,708
Bijeljina	12,64
Foča	9,997
Livno	9,474
Pale	9,474
Banjaluka	9,202
Doboj	8,697
Tuzla	8,534
N. Sarajevo	8,244
Bihać	7,771
Travnik	7,556
Mostar	7,101
Š. Brijeg	6,755
Zenica	6,047

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: ocjena kvaliteta zdravstvenih usluga i pristupačnost zdravstvenih ustanova, broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (PMZ), te budžetska izdvajanja za zdravstvo.

Prema rezultatima istraživanja, najpovoljniji omjer broja stanovnika na jednog ljekara u PMZ je u Mostaru, gdje na oko 550 stanovnika dolazi 1 ljekar, što je značajno poboljšanje u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije. Slijede Trebinje i Novo Sarajevo, a najnepovoljnija situacija je u opštinama Livno i Bihać, gdje na oko 1.300 stanovnika dolazi 1 ljekar u PMZ. Ipak, može se konstatovati da je u većini posmatranih opština blago poboljšan omjer ljekara i broja stanovnika u odnosu na period od prije godinu dana.

Zadovoljstvo pruženim zdravstvenim uslugama temeljeno je na pitanjima koja su se odnosila na troškovima da se dođe do

ljekara, udaljenost do ambulante, kašnjenje u dobijanju pomoći, te čekanje na uslugu ljekara tokom dana. Gledano prosječno za sva 4 pitanja, najviše razloga da se žale imali su ispitanici sa područja Zenice i Mostara, dok je najbolja situacija na području Livna, Bijeljine, Foče i Pala.

Budžetska izdvajanja za oblast zdravstva iz opštinskih budžeta u 2012. godini varirala su od 1,7% u Trebinju i 1,5 u Bijeljini%, dok Široki Brijeg i Novo Sarajevo nisu izdvajali budžetska sredstva za zdravstvo u 2012. godini¹⁰. Među posmatranim opštinama u FBiH, najviša izdvajanja za zdravstvo imali su Travnik i Zenica, oko 0,4% od ukupnog budžeta opštine.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 13,6 bodova. Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

¹⁰ Zdravstvo u FBiH u potpunosti je nadležnosti kantona, ali Zakon o lokalnoj samoupravi ne sprječava opštine da u cilju poboljšanja kvaliteta zdravstvenih usluga i kvaliteta života građana izdvajaju sredstva za ovu namjenu. Navedena konstatacija ipak ne sugerije opštinama koje izdvajaju mala sredstva za ovu oblast da to u svakom slučaju čine, nego da sagledaju realne potrebe građana i budžetske mogućnosti i u oblastima koje nisu direktna nadležnost lokalne samouprave.

1.6. Infrastruktura

Opština/Grad	Broj bodova (max. 4,8)
Doboj	3,874
Trebinje	3,593
Livno	3,572
Pale	3,493
Š. Brijeg	3,455
Travnik	3,334
Bijeljina	3,305
N. Sarajevo	3,282
Tuzla	3,145
Foča	3,012
Bihać	3,007
Zenica	2,985
Banjaluka	2,615
Mostar	2,593

Ovaj set indikatora uključivao je (ne)zadovoljstvo sljedećim parametrima čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: električna mreža, sistem vodosnabdijevanja, kanalizacija, grijanje, školski objekti, zdravstveni objekti, putevi i ulice, te internet infrastruktura, sa ponuđenim odgovorima zadovoljan, djelimično zadovoljan i nezadovoljan.

Gledano prosječno za sve posmatrane kategorije infrastrukture, najmanje zadovoljsva infrastrukturom iskazali su ispitanici sa područja Mostara i Banjaluke, dok je najviše zadovoljstva infrastrukturom iskazano na području Doboja, Trebinja i Livna. Iako ispitanicima nisu direktno postavljena pitanja zadovoljstvom cijene pojedinih usluga koje imaju veze sa posmatranim kategorijama infrastrukture (npr. vodosnabdijevanje, el. energija, grijanje), na temelju datih odgovora može se konstatovati da je i taj parametar uticao na davanje odgovora u vezi zadovoljstva infrastrukturom.

Ovaj set indikatora, od ukupno 80 bodova za objektivni kvalitet života, maksimalno je mogao odnijeti 4,8 bodova. Rang lista posmatranih opština prema ovom setu indikatora data je u tabeli.

1.7. Životna sredina

Opština/Grad	Broj bodova (max. 4,8)
Pale	4,8
Livno	4,486
Doboj	4,392
Š. Brijeg	4,375
Travnik	4,255
Tuzla	4,093
Bijeljina	3,995
N. Sarajevo	3,987
Foča	3,976
Trebinje	3,923
Banjaluka	3,367
Bihać	2,967
Zenica	2,536
Mostar	1,981

Ovaj set indikatora, zbog specifičnosti i širine oblasti koju obuhvata, uključivao je samo 3 ključna indikatora vezana za životnu sredinu u lokalnom okruženju, odnosno žalbe građana na zagađenost vazduha, buku i divlje deponije.

Najviše razloga za žalbe na zagađenje vazduha imali su ispitanici na području Zenice i Mostara, a najmanje u Palama, Livnu i Širokom Brijegu. Na buku se u najvećoj mjeri žale ispitanici sa područja Mostara, gdje je istovremeno i najveći problem sa divljim deponijama. Ovakav stav ispitanika sa područja Mostara bio je prisutan i prilikom istraživanja koje je sprovedeno godinu dana ranije. Istovremeno, opština Pale zadržala je i osnažila poziciju lokalne zajednice sa najboljim stanjem po pitanju životne sredine, gdje 100% ispitanika nije imalo razloga da se žali ni na jedan od tri uključena parametra.

1.8 Uočeni kvalitet društva

Opština/Grad	Broj bodova
Pale	4,893
Š. Brijeg	4,549
Doboj	4,384
Foča	4,263
Trebinje	4,252
Livno	4,16
Zenica	4,135
Bijeljina	3,806
Tuzla	3,781
Banjaluka	3,774
Travnik	3,742
N. Sarajevo	3,283
Bihać	3,224
Mostar	2,816

Ovaj set indikatora uključivao je sljedeće indikatore čija je vrijednost ulazila u izračunavanje kvaliteta života građana: povjerenje u ljude, bezbjedno susjedstvo, bezbjednost građana (opšta bezbjednost i bezbjednost u saobraćaju), javne usluge (efikasnost i efektivnost lokalne uprave kao servisa građana, komunalne usluge), kultura, sport i rekreacija.

Rezultati istraživanja govore da je generalno u svim posmatranim opštinama nizak nivo povjerenja u ljude, što govori između ostalog o opštoj slici bosanskohercegovačkog društva. Ipak, došlo je do blagog poboljšanja u odnosu na istraživanje provedeno godinu dana ranije, kada je samo u jednoj od posmatranih opština data prosječna ocjena iznad 5, a na skali od 1 do 10. U ovogodišnjem istraživanju, ispitanici na području opština Pale, Doboj, Foča i Široki Brijeg dali su ocjene između 6 i 7. Najniža prosječna ocjena stepena

povjerenja u ljude data je u Mostaru, 3,6.

U poređenju sa brojem stanovnika, najveći broj teških/provalnih krađa zabilježen je u Tuzli, gdje je ukupan broj teških krađa u 2012. godini nešto preko 1.300, odnosno jedna krađa na 100 stanovnika, što je ipak značajno smanjenje u odnosu na 2011. godinu¹¹. Skoro isti odnos je i u Novom Sarajevu, koje je istovremeno i u najlošijem položaju po pitanju saobraćajnih nezgoda, 1860 nezgoda ili jedna na 40 stanovnika – skoro identično kao i 2011. godine. Najpovoljnija situacija po pitanju teških krađa je u Širokom Brijegu (1880 st. na 1 krađu, značajno bolje nego 2011. godine kada je Š. Brijeg takođe imao najbolji rezultat), ali i Trebinju i Foči, gdje je omjer 1100 odnosno 1050 stanovnika na 1 krađu. Najmanje saobraćajnih nezgoda u odnosu na broj stanovnika u 2012. godini desilo se u Palama, samo 69 nezgoda, odnosno jedna na 390 stanovnika, a ova opština je najbolju poziciju sa sličnim omjerom držala i godinu dana ranije.

Istovremeno, ispitanici su noćne štetnje kao bezbjedne u najvećoj mjeri ocijenili na području opština Široki Brijeg i Foča, a najlošiju ocjenu ovaj indikator dobio je u Mostaru i Novom Sarajevu, koje je zadnje mjesto na rang listi po ovom indikatoru imalo i godinu dana ranije.

Lokalna uprava kao servis građana

Administrativni aparat u svim opštinama još je glomazniji i skuplji nego što je to bio ranije. Lokalna zajednica sa najvećim brojem uposlenih u lokalnoj administraciji u odnosu na broj stanovnika je Trebinje, gdje na jednog administrativca dolazi manje od 170 stanovnika. Ne zaostaje ni Foča i Mostar, sa omjerom 172, odnosno 189 administrativaca na jednog stanovnika. Godinu dana ranije, sve tri pomenute opštine imale su bolji odnos nego sada.

¹¹ 2021 teška krađa, ili 1 krađa na 65 stanovnika

Najpovoljniji odnos među posmatranim opštinama i gradovima ima Banjaluka, sa 669 stanovnika na jednog administrativca. Slijede Travnik i Zenica, sa 505 odnosno 400 stanovnika na jednog zaposlenog u lokalnoj administraciji. Radi poređenja, težnje razvijenih zemalja EU u kontekstu funkcionalnosti i efikasnosti administrativnog aparata idu ka 1 – 1,5 promila, odnosno 1 administrativca na 1000-1500 stanovnika.

Istovremeno, posmatrane opštine značajna sredstva izdvajaju za finansiranje administrativnog aparata, i to u rasponu od 13,2%¹² kao što je slučaj u Banjaluci, do 28,5% u Bihaću. Naknade odbornicima još drastičnije variraju od 220 KM u Livnu, do 850 KM u Banjaluci. Kada su u pitanju izdvajanja za najučestaliji vid učešća građana u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou – mjesne zajednice, najviša izdvajanja su u opštini Tuzla i čine 1% od ukupnog budžeta, dok nekoliko lokalnih zajednica (Banjaluka, N. Sarajevo, Foča i Pale) nisu planirali izdvajanja za rad mjesnih zajednica u 2012. godini.

Najveći nivo zadovoljstva kod usluga koje pruža lokalna administracija (šalter sala. matična služba, građ. dozvole, potvrde, itd.) izražen je kod ispitanika na području opština

RANG LISTA OPŠTINA I GRADOVA PREMA OBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA

Ukupno gledajući, prema svih osam setova indikatora objektivnog kvaliteta života, najveći indeks kvaliteta života dobijen je za opštinu Široki Brijeg, i iznosi 57,049, od mogućih 80,00. Najniži indeks kvaliteta života dobijen je za opštinu Bihać, i iznosi 41,364. U poređenju sa ranijim istraživanjem prije godinu dana, prve 3 lokalne zajednice (Široki Brijeg, Banjaluka i Novo Sarajevo) zadržale su čone pozicije, ali je generalno prisutan trend pada vrijednosti indeksa kvaliteta života u odnosu na prošlu godinu. Tako su npr. neke opštine popravile poziciju na rang listi, ali im je vrijednost indeksa kvaliteta života manja nego što je bila godinu dana ranije. Pregled indeksa za sve posmatrane opštine, sa uporednim prikazom u odnosu na 2012. godinu, dat je u tabeli koja slijedi.

Rang	Opština/Grad	Indeks 2013.	Indeks (rang) 2012.
1.	Š. Brijeg	57,049	57,889 (1)
2.	Banjaluka	55,675	57,516 (2)
3.	N. Sarajevo	51,937	56,084 (3)
4.	Trebinje	50,486	47,852 (10)
5.	Livno	48,673	47,35 (11)
6.	Tuzla	47,172	48,777 (9)
7.	Pale	46,225	47,333 (12)
8.	Bijeljina	45,856	49,311 (8)
9.	Mostar	45,647	53,65 (4)
10.	Travnik	45,279	49,369 (7)
11.	Doboj	43,703	44,468 (13)
12.	Zenica	43,469	53,122 (5)
13.	Foča	42,149	41,369 (14)
14.	Bihać	41,364	50,505 (6)

2. Poređenje među posmatranim opštinama i gradovima po indikatorima subjektivnog kvaliteta života

Opština/Grad	Ocjena
Široki Brijeg	8,53
Livno	6,94
Doboj	6,93
Banjaluka	6,93
Novo Sarajevo	6,9
Travnik	6,89
Bijeljina	6,86
Pale	6,74
Foča	6,68
Trebinje	6,6
Zenica	6,42
Tuzla	6,25
Bihać	6,12
Mostar	5,42

U izračunavanje subjektivnog kvaliteta života, korišćena su 3 seta indikatora: generalno zadovoljstvo životom, komponente zadovoljstva (obrazovanje, posao, sadašnji životni standard, smještaj, porodični život, zdravlje, društveni život), i lična sreća.

Na pitanje "Sve u svemu, koliko ste na skali od 1 do 10 zadovoljni svojim životom ovih dana?", najveću prosječnu ocjenu dali su ispitanici na području opštine Široki Brijeg (8,53), zatim Livno, Doboj i Banjaluka (6,93), a najnižu Mostar (5,42) i Bihać (6,12). Ostale prosječne ocjene zadovoljstvom životom po opštinama date su u tabeli.

Pregled prosječnih ocjena po pojedinačnim komponentama zadovoljstva dat je u tabeli koja slijedi:

Koliko ste zadovoljni sa Vašim:								Prosjek kompon enti zadovolj stva
Opština/ Grad	Obrazova- njem	Sada- šnjim poslom	Sadašnji m životnim standa- rdom	Smješta- jem	Porod- ičnim životom	Zdra- vljem	Društve- nim životom	
Š. Brijeg	8,06	7,84	6,15	8,83	9,4	8,33	8,17	8,11143
N. Sarajevo	7,68	7,35	6,25	7,72	8,49	7,3	6,93	7,38857
Banjaluka	7,27	7,2	5,92	7,42	7,88	7,46	7,52	7,23857
Livno	7,49	6,95	6,46	7,44	7,84	7,2	7,13	7,21571
Doboj	7,35	6,91	6,3	7,3	8,01	7,52	6,86	7,17857
Pale	7,45	6,29	5,94	6,91	8,23	7,7	6,7	7,03143
Tuzla	7,22	7	5,73	7,09	7,74	6,92	6,61	6,90143
Mostar	6,77	6,79	4,87	6,07	7,76	7,85	6,41	6,64571
Bijeljina	6,12	6,54	5,5	6,64	7,13	6,88	6,93	6,53429
Travnik	5,78	7,23	5,21	6,45	7,06	6,31	7,19	6,46143
Foča	7,12	6,73	4,45	6,37	7,16	6,4	6,68	6,41571
Bihać	6,07	7,77	5,77	6,27	6,65	5,83	5,8	6,30857
Zenica	5,59	7,07	4,68	5,67	7,09	5,87	6,63	6,08571
Trebinje	4,95	4,89	6,05	6,28	6,17	6,51	6,57	5,91714

Indeks lične sreće

Opština/Grad	Indeks lične sreće (max. 10)
1. Š. Brijeg	8,75
2. Livno	7,76
3. N. Sarajevo	7,63
4. Doboј	7,49
5. Banjaluka	7,29
6. Bijeljina	7,04
7. Pale	6,98
8. Foča	6,86
9. Trebinje	6,79
10. Tuzla	6,68
11. Bihać	6,14
12. Travnik	5,89
13. Zenica	5,8
14. Mostar	5,53

Na pitanje “Označite na skali od 1 do 10 koliko ste srećni? Pri čemu 1 znači veoma nesrećan, a 10 veoma srećan”, najbolja prosječna ocjena lične sreće data je na području opština Široki Brijeg, a najslabija na području Mostara (5,53), Zenice (5,8) i Travnika (5,89). Ostale prosječne ocjene lične sreće date su u tabeli.

RANG LISTA OPŠTINA I GRADOVA PREMA SUBJEKTIVNOM KVALITETU ŽIVOTA

Ukupno gledajući, prema svim indikatorima subjektivnog kvaliteta života, najveći indeks kvaliteta života dobijen je za opštinu Široki Brijeg i iznosi 25,41 od mogućih 30,00. Najniži indeks kvaliteta života dobijen je za Mostar, i iznosi 17,46. Pregled indeksa za ostale posmatrane opštine dat je u tabeli.

Opština/Grad	Indeks subj. kv. života (max 30)
1. Š. Brijeg	25,41129
2. Livno	21,80614
3. N Sarajevo	21,79671
4. Doboj	21,51771
5. Banja Luka	21,39171
6. Pale	20,69829
7. Bijeljina	20,44886
8. Foča	19,96414
9. Tuzla	19,72329
10. Travnik	19,38429
11. Trebinje	19,35643
12. Bihać	18,54771
13. Zenica	18,40114
14. Mostar	17,46214

IV ZAKLJUČAK

Posmatrajaući ekonomski situaciju u gradu Bijeljina zapažamo da je ona nešto lošija nego prošle godine. Prosječna neto plata bilježi blagi porast, ali je još uvijek manja od republičkog prosjeka. BDP po glavi stanovnika je ostao skoro nepromjenjen. Prosječan prihod po domaćinstvu iznosio je, prema istraživanju, 812KM, skoro kao jedna prosječna plata (796KM). Kada je budžet grada u pitanju na kraju 2012. godinu pojavio se deficit od 6 miliona, koji se planira pokriti iz budžeta tokom 2013. i 2014. godine. Jedan od razloga ovolikog deficit jeste slabije punjenje budžeta, zbog promjena poreske politike. Među 14 posmatranih opština Bijeljina je tek 10. kada je ekonomska situacija u pitanju. U odnosu na protekle godine smanjio se broj kapitalnih investicija, polako se privode kraju započeti projekti, a novih gotovo i da nema.

Bijeljina je jedina od 14 posmatranih opština u kojoj je u toku jedne godine došlo do poskupljena više komunalnih usluga: cijena vode, kao i kanalizacije i cijena odvoza smeća. U poređenju sa prošlom godinom smanjio se broj onih koji su redovne platiše računa za komunalne usluge, kada je njih 61,7% odgovorilo da redovno plaća račune, sada samo 47%. Koliko će njih moći redovno plaćati račune nakon ovog poskupljenja, kada vidimo da primanja ostaju ista dok su troškovi života iz dana u dan u porastu.

Broj zaposlenih se smanjio u odnosu na prošlu godinu, ali se broj nezaposlenih nije srazmjerno povećavao. Razlog tome mogu biti odlazak određenog broja radnika u penziju, rad na crno, ali i smanjenje priliva stanovništva sa strane. Iako je i ove godine pozitivan migracioni saldo, ipak je manji u odnosu na prethodnu godinu, što može značiti da je određen broj ljudi koji je iz manjih opština došao u Bijeljinu u potrazi za poslom, nakon gubitka posla napustio Bijeljinu. Građani Bijeljine su u sprovedenom istraživanju kao jedan od glavnih pitanja kojima grad treba da da prioritet naveli projekte podsticaja zapošljavanju, isti odgovor je bio i u ostalim posmatranim opštinama.

Nije došlo do promjene kada je u pitanju negativan prirodni priraštaj, u prilog toga govori podatak da se svake godine sve manje djece upisuje u osnovne škole. Među posmatranim opštinama kada je u pitanju struktura domaćinstava i odnosi u porodici Bijeljina je na posljednjem mjestu.

Zabrinjavajuće je, da generalno u BiH postoji vrlo nizak stepen povjerenja u ljude, što može biti i posljedica generalnog stanja u društvu, loše ekonomske situacije i poremećenog sistema vrijednosti. Sve se to odrazilo i na Bijeljinu, naime, tokom 2012. godini na području grada Bijeljine prijavljeno je 258 teških krađa, što je za 78% više u odnosu na 2011. godinu, kada je ovaj broj iznosio 145.

Ono čime grad Bijeljina ima da se pohvali, svakako je zdravstvena zaštita, gdje su čak i sami građani iskazali svoje zadovoljstvo u istraživanju. Prošle godine među 14 posmatranih opština, što se tiče zdravstva Bijeljina je bila prva, ove godine je na drugom mjestu.

Posmatrajući Bijeljину među 14 opština po oblastima, zapažamo da se ona skoro nikad ne pojavljuje među tri najbolje, s druge strane nje nema ni među tri najgore, pa možemo zaključiti da se ona uklapa u prosjek.

Indeks kvaliteta života u gradu Bijeljina je 45,856 od mogućih (idealno) 80.

Prema indikatorima objektivnog kvaliteta života Bijeljina je na 8. mjestu među 14 posmatranih opština. U odnosu na isti period prošle godine Bijeljina bilježi blagi pad što se tiče indikatora subjektivnog kvaliteta života sa 6. na 7. mjesto.

ANEKS I – izračunavanje vrijednosti setova indikatora za grad Bijeljina

1. EKONOMSKO STANJE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Nivo prihoda	Nivo BDP po glavi stanovnika	0,20	10,0	2,53	2,53
	Prihod po domaćinstvu	0,20	10,0	3,8	3,08
Nivo siromaštva		0,15	7,5	4,23	3,1725
Dugovi domaćinstva		0,15	7,5	5,07	3,8025
Subjektivno ekonomsko naprezanje		0,15	7,5	3,197	2,39775
Prosječna plata u opštini		0,15	7,5	3,67	2,7525
Indikator ekonomskog stanja			14,4* x/50		5,108

2. STANOVANJE I LOKALNO OKRUŽENJE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Vlasnička struktura	vlasništvo stambenog prostora	0,30	9	8,42	7,578
Životni prostor	kvadratura stana/kuće	0,30	9	5,31	4,779
Zadovoljstvo sa stanovanjem	zadovoljstvo stambenim prostorom	0,40	12	6,64	7,968
Indikator stanovanja i lokalnog okruženja			9,6* x/30		6,504

3. ZAPOSLENJE, OBRAZOVANJE I VJEŠTINE

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Zaposlenost	Odnos br. zaposlenih i br. stanovnika	0,40	16	5,08	8,128
Izdvajanje iz budžeta za obrazovanje		0,35	14	3,08	4,312
Uočena sigurnost posla	Vjerovatnoća da se ostane bez posla	0,15	6	6,313	3,7878
Obrazovanje i vještine	Korišćenje interneta	0,05	2	3,901	0,7802
	Obrazovanje ili treninzi (kursevi)	0,05	2	3,21	0,642
Indikator zaposlenja, obrazovanja i vještina			12,0* x/40		5,295

4. STRUKTURA DOMAĆINSTVA I ODNOSA U PORODICI

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Prirodni priraštaj stanovništva		0,50	10	1	1
Zadovoljstvo porodičnim životom		0,50	10	7,13	7,13
Indikator strukture domaćinstva i odnosa u porodici			12,8* x/20		5,203

5. ZDRAVLJE IZDRAVSTVO

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Kvalitet zdravstvenih usluga	Kašnjenje u dobijanju pomoći	0,6	24	9,93	23,832
	Čekanje na uslugu doktora u toku dana				
Pristupnost zdravstvenim ustanovama	Udaljenost od ambulance, bolnice, medicinskog centra				
	Troškovi da se dođe kod doktora				
Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti		0,10	4,0	7,08	2,832
Izdvajanje iz budžeta za zdravstvo		0,30	12,0	8,76	10,512
Indikator zdravlja i zdravstva			13,6* x/40		12,640

6. INFRASTRUKTURA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Zadovoljstvo postojećom infrastrukturom	Električna mreža	1	10	6,886	6,886
	Sistem vodosnabd.				
	Kanalizacija				
	Grijanje				
	Školski objekti				
	Zdravstveni objekti				
	Putevi i ulice				
	Internet				
Indikator infrastrukture			4,8* x/10		3,305

7. ŽIVOTNA SREDINA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Životna sredina u lokalnom okruženju	Buka	0,35	3,5	7,964	2,7874
	Zagađenje vazduha	0,35	3,5	8,446	2,9561
	Divlje deponije	0,30	3,0	8,598	2,5794
Indikator životne sredine			4,8* x/10		3,995

8. UOČENI KVALITET DRUŠTVA

Indikator	Parametri	Rang/ maksimalna vrijednost		Prosječna vrijednost	Stvarno stanje
Povjerenje u ljude		0,10	5,0	4,59	2,295
Bezbijedno susjedstvo		0,15	7,5	4,459	3,34425
Bezbijednost građana	Teška krađa	0,08	4,0	2,63	1,052
	Bezbijednost na putevima	0,07	3,5	3,66	1,281
Komunalne usluge	Kvalitet usluga opštinskih funkcija	0,10	5,0	6,59	3,295
	Cijena odvoza smeća	0,03	1,5	8,75	1,3125
	Cijena centralnog grijanja	0,06	3,0	6,07	1,821
	Cijena vode za piće	0,06	3,0	1	0,3
	Kvalitet komunikacije uprave i građ.	0,04	2,0	5,392	1,0784
	Broj zaposlenih u lokalnoj administraciji	0,04	2,0	4,3	0,86
	Izdvajanje iz budžeta za plate i doprinose zaposlenim u lok. administraciji	0,06	3,0	4,2	1,26
	Visina primanja odbornika	0,04	2,0	3,14	0,628
	Izdvajanje iz budžeta za rad MZ	0,04	2,0	3,97	0,794
Kultura, sport i rekreacija	Zadovoljstvo sa ponuđenim kulturnim sadržajem	0,05	2,5	5,517	1,37925
	Zadovoljstvo sa ponuđenim sportskim sadržajem	0,04	2,0	5,423	1,0846
	Izdvajanje iz budžeta za rekreaciju, kulturu i religiju	0,04	2,0	10	2
Indikator uočenog kvaliteta društva			8,0* x/50		3,806

INDEKS KVALITETA ŽIVOTA

Set indikatora	Rang/Vrijednost		Indeks
Ekonomska stanje	0,18	14,4	5,108
Stanovanje i lokalno okruženje	0,12	9,6	6,504
Zaposlenje, obrazovanje i vještine	0,15	12,0	5,295
Struktura domaćinstva i odnosi u porodici	0,16	12,8	5,203
Zdravlje i zdravstvo	0,17	13,6	12,64
Infrastruktura	0,06	4,8	3,305
Životna sredina	0,06	4,8	3,995
Uočeni kvalitet društva	0,10	8,0	3,806
Indeks kvaliteta života		80 (max)	45,856

Indeks kvaliteta života u gradu Bijeljina je 45,856 od mogućih (idealno) 80

ANEKS 2 - Uporedne tabele subjektivnog i objektivnog kvaliteta života građana

Indeks kvaliteta života u opštinama BiH (po rangui)

Opština	Set indikatora								Indeks objekt. kvaliteta života (max 80)
	Ek. stanje (max 14,4)	Stanovanje i lok. okruženje (max 9,6)	Zaposlenje, obrazovanje i vještine (max 12)	Struktura domaćinstva i odnosi u porodici (max 12,8)	Zdravlje i zdravstvo (max 13,6)	Infrastr. (max 4,8)	Životna sredina (max 4,8)	Uočeni kvalitet društva (max 8)	
1. Š. Brijeg	8,899	8,804	9,441	10,771	6,755	3,455	4,375	4,549	57,049
2. Banjaluka	10,44	6,533	8,302	11,443	9,202	2,615	3,367	3,774	55,675
3. N. Sarajevo	9,522	6,815	7,529	9,274	8,244	3,282	3,987	3,283	51,937
4. Trebinje	4,489	6,351	7,784	7,386	12,708	3,593	3,923	4,252	50,486
5. Livno	6,239	6,889	5,079	8,774	9,474	3,572	4,486	4,16	48,673
6. Tuzla	4,97	6,717	6,965	8,966	8,534	3,145	4,093	3,781	47,172
7. Pale	3,378	6,625	5,031	8,531	9,474	3,493	4,8	4,893	46,225
8. Bijeljina	5,108	6,504	5,295	5,203	12,64	3,305	3,995	3,806	45,856
9. Mostar	7,41	6,369	7,759	9,619	7,101	2,593	1,981	2,816	45,647
10. Travnik	5,713	6,667	5,264	8,749	7,556	3,334	4,255	3,742	45,279
11. Dobo	5,291	6,624	4,348	6,093	8,697	3,874	4,392	4,384	43,703
12. Zenica	5,622	6,114	6,022	10,01	6,047	2,985	2,536	4,135	43,469
13. Foča	3,997	6,337	2,97	7,597	9,997	3,012	3,976	4,263	42,149
14. Bihać	5,204	6,365	4,55	8,275	7,771	3,007	2,967	3,224	41,364

Uporedni prikaz **indeksa kvaliteta života**

Opština		Indeks objektivnog kvaliteta života (max 80)	Indeks subj. kvaliteta života (max 30)	Indeks lične sreće (izdvojeno) (max 10)
1.	Š. Brijeg	57,049	25,41129	8,75
2.	Banjaluka	55,675	21,39171	7,29
3.	N. Sarajevo	51,937	21,79671	7,63
4.	Trebinje	50,486	19,35643	6,79
5.	Livno	48,673	21,80614	7,76
6.	Tuzla	47,172	19,72329	6,68
7.	Pale	46,225	20,69829	6,98
8.	Bijeljina	45,856	20,44886	7,04
9.	Mostar	45,647	17,46214	5,53
10.	Travnik	45,279	19,38429	5,89
11.	Doboj	43,703	21,51771	7,49
12.	Zenica	43,469	18,40114	5,8
13.	Foča	42,149	19,96414	6,86
14.	Bihać	41,364	18,54771	6,14

ANEKS 3 – tabelarni pregled nekih od vrijednosti korišćenih za mjerenje kvaliteta života

Tabela 1

OPŠTINA/ GRAD	BUDŽET 2011.	% ZDRA- VSTVO	% OBRAZO- VANJE	% KULTURA, REKREACIJA RELIGIJA	% PLATE LA	% RAD MZ	NAKN- ADE SO/OV (KM)
Banjaluka	177.476.000	0,7	8,14	4	13,2	0	850
Bihać	27.046.152	0,02	0,43	3,97	28,53	0,32	500
Bijeljina	54.871.687	1,5	4,7	15,2	22,9	0,33	700
Doboj	47.323.807	0,52	2,7	8,61	12,7	0,001	790
Foča	10.800.000	0,36	2,18	6,87	20,02	0	350
Livno	13.056.000	0,08	13,3	7,81	20,83	0,31	220
Mostar	54.632.584	0,25	9,6	6,7	26,8	0,04	300
N. Sarajevo	25.282.587	0	2,08	1,56	18,35	0	400
Pale	10.406.652	0,23	0,48	3,61	18,02	0	450
Š. Brijeg	8.950.964	0	18,91	7,1	24,56	0,94	
Travnik	12.595.000	0,4	1,4	6,5	21,7	0,5	450
Trebinje	21.463.222	1,74	10,8	10,53	19,09		

Tabela 2

OPŠTINA/ GRAD	BROJ STANOVNIKA	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENU OSOBU	BR. STANOVNIKA NA 1 LJEKARA U PRIM. ZDR. ZAŠTITI	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENOG U OAS
Banjaluka	227.603	3,8	956	669
Bihać	61.564	5,2	1338	219
Bijeljina	109.167	5,5	1010	351
Doboj	77.672	6,2	1.214	289
Foča	24.293	7,1	971	172
Livno	31.727	7,6	1269	338
Mostar	111.833	4,0	551	189
N. Sarajevo	73.584	3,0	799	364
Pale	26.182	5,1	1090	308
Široki Brijeg	26.359	4,1	775	307
Travnik	54.567	5,0	1.091	505
Trebinje	30.764	4,1	733	167
Tuzla	131.778	4,1	662	268
Zenica	127.296	5,0	1.298	401

Tabela 3

OPŠTINA/ GRAD	BR STANOVNIKA	BDP PO GLAVI STANOVNIKA	PROSJEČNA NETO PLATA	% NEZAPOSLENI H U ODNOSU NA BR. ST.
Banjaluka	227.603	10.963	954	8
Bihać	61.564	6.743	887	16,3
Bijeljina	109.167	6.552	796	13
Doboj	77.672	5.844	822	15,1
Foča	24.293	5.600	907	12,7
Livno	31.727	6.021	873	12,2
Mostar	111.833	10.203	960	14
N. Sarajevo	73.584	18.827	1 038	12,4
Pale	26.182	7.208	837	13,5
Š. Brijeg	26.359	7.276	738	14,4
Travnik	54.567	6.115	694	14,7
Trebinje	30.764	9.192	837	12,7
Tuzla	131.778	8.714	839	15
Zenica	127.296	7.021	795	17,3

Tabela 4

OPŠTINA/ GRAD	CIJENA VODE (KM/m³)	CIJENA ODVOZA SMEĆA KM/m²	CIJENA GRIJANJA (KM/m²/6 mj.)
Banjaluka	0,88	0,12	3,30
Bihać	1,1	0,11	nema cg
Bijeljina	1,39	0,11	2,75
Doboj	0,90	0,12	1,95
Foča	0,69	0,10	4,13
Livno	1,15	0,12	0,0982 ¹³
Mostar	0,92	0,11	nema cg
N. Sarajevo	1,22	0,11	2,78
Pale	0,7	0,14	2,70
Š. Brijeg	1,11	0,13	nema cg
Travnik	0,94	0,10	3,36
Trebinje	0,85	0,13	nema cg
Tuzla	1,24	0,10	1,68
Zenica	0,47	0,10	2,80

¹³ U Livnu se cijena grijanja iskazuje mjerenjem utroška toplotne energije (0,0982 KM/kWht)

Tabela 5

OPŠTINA/ GRAD	BR STANOVNIKA	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2008	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2009	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2010	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2011	PRIRODNI PRIRAŠTAJ 2012
Banjaluka	227.603	203	276	175	223	nema pod.
Bihać	61.564	-118	-234	-256	-330	-8
Bijeljina	109.167	-178	-60	-263	-337	nema pod.
Doboj	77.672	-256	-330	-191	-305	nema pod.
Foča	24.293	-75	-65	-112	-106	nema pod.
Livno	31.727	-65	-79	-41	-62	-34
Mostar	111.833	-27	-37	-19	56	53
N. Sarajevo	73.584	-92	-76	-48	52	26
Pale	26.182	-89	-69	-88	-82	nema pod.
Š. Brijeg	26.359	55	60	66	69	63
Travnik	54.567	70	54	-50	6	12
Trebinje	30.764	-37	-64	-75	-65	nema pod.
Tuzla	131.778	-74	-39	-40	-79	-9
Zenica	127.296	210	302	223	169	133

Tabela 6

OPŠTINA/ OPŠTINA/GRAD	BR STANOVNIKA	BR. SAOBRAĆAJ. NEZGODA U ODN. BR. STAN	BR. TEŠKIH KRAĐA
Banjaluka	227.603	1:88	1:386
Bihać	61.564	1:65	1:288
Bijeljina	109.167	1:141	1:423
Doboj	77.672	1:162	1:293
Foča	24.293	1:242	1:1056
Livno	31.727	1:97	1:474
Mostar	111.833	1:108	1:303
N. Sarajevo	73.584	1:40	1:106
Pale	26.182	1:379	1:818
Š. Brijeg	26.359	1:153	1:1882
Travnik ¹⁴	54.567	1:84	1:284
Trebinje	30.764	1:111	1:1099
Tuzla	131.778	1:98	1:100
Zenica	127.296	1:68	1:151

¹⁴ Podaci za 2011. godinu

Tabela 7

OPŠTINA/ OPŠTINA/GRAD	BR STANOVNIKA	BR. KORISNIKA JAVNE KUHNJE	% ISPITANIKA SA ISPOD 600 KM MJESEČNIH PRIHODA
Banjaluka	227.603	990	11
Bihać	61.564	300	42
Bijeljina	109.167	235	29,2
Doboj	77.672	200 ¹⁵	29,4
Foča	24.293	nema jk	28,9
Livno	31.727	nema jk	24
Mostar	111.833	464	16,4
N. Sarajevo	73.584	652	32,6
Pale	26.182	nema jk	31,3
Š. Brijeg	26.359	nema jk	6,4
Travnik	54.567	278	34,1
Trebinje	30.764	80	33,7
Tuzla	131.778	3.500	36,7
Zenica	127.296	1.726	38

¹⁵ U Doboju nema javne kuhinje, ali je procjena potreba urađena od Centra za socijalni rad 200 korisnika